

”Nähdäkseni kukkahattutätiprofiilista ollaan kuitenkin noustu”

Sosiaalityöntekijöiden kokemuksia sosiaalityön julkisuuskuvasta ja oman ammattinsa esiin tuomisesta sosiaalisessa mediassa

Aliisa Heikkuri
Pro gradu -tutkielma
Kevät 2025
Sosiaalityö
Lapin yliopisto

1 JOHDANTO	2
2 TUTKIMUKSEN KÄSITTEELLIS-TEOREETTINEN PERUSTA	4
2.1 Sosiaalinen media	4
2.2 Sosiaalityö ja sosiaalinen media	6
2.3 Sosiaalityön julkisuuskuva	8
2.4 Hiljaisuuden kulttuuri sosiaalityössä	11
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	14
3.1 Tutkimustehtävä	14
3.2 Tutkimuksen tieteenfilosofiset lähtökohdat	15
3.3 Aineiston hankinta	17
3.4 Aineiston kuvaus ja analyysi	19
3.5 Tutkimuseettiset kysymykset ja tutkimuksen luotettavuus	23
4 SOSIAALITYÖNTEKIJÄT SOSIAALISESSA MEDIASSA	25
4.1 Sosiaalityöntekijöiden sosiaalisen median käyttö	25
4.2 Sosiaalityöntekijöiden esillä olon ja sisällön jakamisen piirteet sosiaalisessa mediassa	29
4.3 Hiljaisuuden taustatekijöitä	36
5 SOSIAALINEN MEDIA JA SOSIAALITYÖN JULKISUUSKUVA	41
5.1 Näkemyksiä sosiaalityön julkisuuskuvaan	41
5.2 Esillä olon vaikutukset sosiaalityön julkisuuskuvaan	45
6 KOKEMUKSIA ESILLÄ OLOSTA	48
6.1 Sosiaalinen media osana sosiaalityöntekijöiden ammatti-identiteettiä	48
6.2 Sosiaalityöntekijöiden kokemukset esillä olostaan ja sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisesta sosiaalisessa mediassa	51
7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	56
LÄHTEET	60
LIITTEET	66
Liite 1. Kyselylomakkeen saatekirje	66
Liite 2. Kyselylomake	67

Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: ”Nähdäkseni kukkahattutätiprofiilista ollaan kuitenkin noustu” Sosiaalityöntekijöiden kokemuksia sosiaalityön julkisuuskuvasta ja oman ammattinsa esiin tuomisesta sosiaalisessa mediassa

Tekijä: Aliisa Heikkuri

Tutkinto-ohjelma / oppiaine: Sosiaalityö

Työn laji: Pro gradu -tutkielma

Sivumäärä: 68 sivua, 2 liitettä

Vuosi: 2025

Tiivistelmä

Pro gradu -tutkielmassa tarkasteltiin sosiaalityöntekijöiden tekemiä valintoja oman ammattinsa esiin tuomisesta sosiaalisessa mediassa sekä syitä näiden valintojen taustalla. Lisäksi tarkasteltiin sosiaalityöntekijöiden kokemuksia sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisesta. Tutkielmassa selvitettiin myös sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä sosiaalityön julkisuuskuvasta ja sosiaalityön esillä olon vaikutuksia alan julkisuuskuvaan. Tutkielmaa taustoitti sosiaalisen median, sosiaalityön julkisuuskuvan ja hiljaisuuden kulttuurin käsitteet. Tutkimus oli laadullinen ja nojautui fenomenologis-hermeneuttiseen tutkimusperinteeseen. Tutkimuksen aineisto kerättiin Webropol-kyselylomakkeella Sosiaalityön uraverkosto -Facebook-ryhmässä. Aineisto muodostui 32 sosiaalityöntekijän avoimista vastauksista. Tutkimuksen aineisto analysoitiin aineistolähtöistä sisällönanalyysillä hyödyntäen.

Sosiaalityöntekijöiden sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisen tavat jakautuivat kolmeen luokkaan: ammatillisen identiteetin ilmaiseminen, rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen ja sosiaalityön näkyväksi tekeminen. Tutkimukseen osallistuneista sosiaalityöntekijöistä lähes puolet eivät tuoneet ammattiaan esille sosiaalisessa mediassa. Myös syyt sosiaalityön ammatin esiin tuomatta jättämiseen jakautuivat kolmeen luokkaan, jotka olivat sosiaalisen median käytön vähäisyys, turvallisuuden ja yksityisyyden suojaaminen sekä sosiaalityön maine ja julkisuuskuva. Sosiaalityön julkisuuskuva ilmentyi sosiaalityöntekijöiden näkemyksissä enimmäkseen negatiivisena, mutta osa koki sen parantuneen. Sosiaalityöntekijät kokivat sosiaalityön esillä olon sosiaalisessa mediassa vaikuttavan sosiaalityön julkisuuskuvaan mahdollisesti positiivisesti. Suurin osa sosiaalityöntekijöistä ei kokenut sosiaalista mediaa osaksi sosiaalityöntekijän ammatti-identiteettiään. Valtaosalla sosiaalityöntekijöistä oli sisällön jakamisesta myönteisiä kokemuksia.

Tutkimuksen tulokset ilmentävät sosiaalityön esillä oloon liittyviä eettisiä haasteita, jotka liittyvät asiakkaiden yksityisyydensuojaan, mutta myös sosiaalityöntekijän yksityisyydensuojaan. Lisäksi tulokset vahvistavat aiempaa tutkimustietoa siitä, miten sosiaalityöntekijät kokevat sosiaalityön ammatin julkisuuskuvan negatiivisena. Vaikka sosiaalityöntekijöiden kokemukset esillä olostani vaihtelivat, oli valtaosalla heistä sosiaalityöhön liittyvästä esillä olostani ja sisällön jakamisesta myönteisiä kokemuksia. Sosiaalinen media näyttääytyy potentiaalisena alustana sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamiselle.

Avainsanat: *sosiaalinen media, sosiaalityön julkisuuskuva, esillä olo, sisällön jakaminen, hiljaisuuden kulttuuri*

1 JOHDANTO

Pro gradu -tutkielmani tarkastelee sosiaalityöntekijöiden kokemuksia esillä olosta sekä oman ammattinsa esiin tuomisesta sosiaalisessa mediassa. Erityisesti viime vuosien aikana valtarakenteiden ja mediakentän muutokset ovat olleet nopeita, minkä myötä sosiaalisessa mediassa tapahtuva viestintä vaikuttaa laajasti yhteiskuntiin ja maailmaan (Lahti & Meretniemi 2022). Suomessa sosiaalista mediaa käyttää lähes jokainen alle 45-vuotias, ja yli puolet 10-vuotta täyttäneistä seuraa sosiaalista mediaa hyvin tiiviisti: päivittäin useita kertoja tai jatkuvasti (Tilastokeskus 2021). Lyhyen ajan kuluessa sosiaalisesta mediasta on muodostunut varsinkin nuorille aikuisille merkittävä osa vuorovaikutusta (Stevic 2024, 1) ja samalla median kulutus on kokonaisuudessaan muuttunut passiivisesta seuraamisesta osallistuvaksi toiminnaksi (Matikainen 2008, 24).

Kiinnostukseni sosiaalityön esillä oloa kohtaan on herännyt omien kokemuksieni ja ajatuksieni myötä – itselleni sosiaalityön ammatti näyttäytyy edelleen sosiaalisessa mediassa ja julkisuudessa vähemmän näkyvänä verrattuna joihinkin muihin ammatteihin, kuten terveydenhuoltoon tai opetusalaan. Suomalaisissa opinnäytetöissä on tarkasteltu ammattiin liittyvää sisällön jakamista tutkimalla esimerkiksi luokanopettajia sisällöntuottajina Instagramissa (Hakkarainen & Hentilä 2023). Merkittävää on, että sosiaalisen median kautta välittyvä myönteinen mielikuva opettajan työstä vaikuttaa alan houkuttelevuuteen nuorten keskuudessa (mt., 6, Heikkinen ym. 2020, 53–54.)

Hannele Hansén-Haug ja Heidi Hyppänen (2014) kuvaavat sosiaalityöhön liittyvien mielipiteiden ilmaisun julkisesti omilla kasvoilla vaativan ammatillista rohkeutta, sillä sosiaalityöllä on huomattu olevan julkisilla alustoilla ja mediassa negatiivinen maine (mt., 86). Laura Tiitinen (2019) on väitöskirjansa esipuheessa luonnehtinut ihmisten mielikuvia sosiaalityöstä kummallisiksi ja sosiaalityötä yhteiskunnassa näkymättömäksi (mt., 7). Myös Anu Ylilampi (2017) on pro gradu -tutkielmassaan analysoinut lastensuojelun sosiaalityön julkisuuskuva Internet-lehtien kommentteissa ja todennut sen olevan negatiivinen.

Pro gradu -tutkielmani tarkoituksena on tarkastella ja analysoida sosiaalityöntekijöiden tekemiä valintoja oman ammattinsa esiin tuomisesta sosiaalisessa mediassa. Tarkoitukseni on myös selvittää sosiaalityöntekijöiden kokemuksia sisällön jakamisesta sosiaalisessa mediassa. Lisäksi tarkastelen sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä sosiaalityön

julkisuuskuvasta ja siitä, millaisia vaikutuksia sosiaalityön esillä ololla on sosiaalityön julkisuuskuvalle.

Aiempaa tutkimusta sosiaalityöntekijöiden esillä olosta sosiaalisessa mediassa tai sitä sivuten on tehty jonkin verran. Aiemmat opinnäytetyöt ovat käsitelleet muun muassa sosiaalista mediaa sosiaalityön välineenä (Amberla 2019), sosiaalista mediaa rakenteellisen sosiaalityön välineenä (Tuomainen 2017) sekä sosiaalista mediaa ja sosiaalityöntekijöiden työhyvinvointia (Kallioinen 2019). Suomalaisesta tutkimuksesta myös jo mainitsemani Tiitisen (2019) väitöskirja käsittelee sosiaalityöntekijöiden mediavaikuttamista tarkastellen sitä myös sosiaalisessa mediassa ja painottuen erityisesti sosiaalialan valtasuhteisiin. Kansainvälisessä tutkimuksessa sosiaalityön ja sosiaalisen median suhteesta painotetaan erityisesti eettisiä näkökulmia (Ks. Esim. Fang ym. 2014, Strom-Gottfried ym. 2014). Aiheesta tehdyt pro gradu -tutkielmat näyttäisivät keskittyvän erityisesti sosiaalisen median tarkasteluun osana sosiaalityön käytäntöä.

Ajatukseni vähemmän näkyvästä sosiaalityöstä innoittivat tarkastelemaan myös sosiaalityön julkisuuskuvaa. Koen valitsemani tutkimusaiheen ajankohtaiseksi ja tärkeäksi, sillä paikannan sosiaalityöhön liittyvien mielikuvien muodostuvan nykyajassa ainakin osittain sosiaalisessa mediassa. Lisäksi sosiaalinen media on toimiva alusta esimerkiksi rakenteellisen sosiaalityön tekemiselle. Sosiaalihuollon julkisuuskuva vaikuttaa välillisesti ja suoraan esimerkiksi sosiaalipalveluihin hakeutumiseen (Moksunen 1991, 36). Lisäksi median luomalla kuvalla sosiaalityöstä voi olla vaikutuksia muun muassa alan rahoitukseen tai työntekijöiden rekrytointiin (Zugazaga ym. 2006, 622). Näen tutkimukseni aiheen mahdollisuutena herättää keskustelua sosiaalityön ammattiin liittyvän esillä olon erityiskysymyksistä sekä esillä olon vaikutuksista sosiaalityön julkisuuskuvaan.

Pro gradu -tutkielmassani käyn ensin läpi tutkimuksen teoreettisen ja käsitteellisen perustan, jossa käsittelen sosiaalista mediaa ilmiönä sekä aiempaa tutkimusta sosiaalityöstä sosiaalisessa mediassa. Lisäksi taustoitan aihetta sosiaalityön julkisuuskuvan ja hiljaisuuden kulttuurin käsitteillä ja viitekehyksillä. Luvussa 3 käsittelen tutkimuksen toteutukseen liittyviä seikkoja, kuten aineiston hankintaa, analysointia ja tutkimuksen etiikkaa. Tutkimustulokset käsittelen luvuissa 4–6. Lopuksi tuon yhteen tutkielman johtopäätökset sekä omat pohdintani aiheesta.

2 TUTKIMUKSEN KÄSITTEELLIS-TEOREETTINEN PERUSTA

2.1 Sosiaalinen media

Sosiaalisen median käsitteelle ei ole muodostunut tarkkarajaista määritelmää, mutta sen terminologiaa käytetään usein korostettaessa nykyaikaan yhdistettyä uuden aikakauden syntyä tai jopa vallankumousta. Ennen sosiaalisesta mediasta puhumista käytettiin Web 2.0-käsitettä, joka kuvasi laajemmin eri verkkopalveluita ja teknologiaa. Käsitteenä sosiaalinen media yleistyi 2000-luvun alussa. (Lietsala & Sirkkunen 2008, 17–18). Suomen kielessä sosiaaliseen mediaan viitataan usein puhumalla somesta (ks. esim. Lahti & Meretniemi 2022) ja sen synonyymiksi on ehdotettu myös yhteisöllisen median käsitettä (Pönkä & Impiö 2012, 25). Sosiaalisen median käsitteen painopiste onkin sanassa *sosiaalinen* - sisällön luomiseen, lataamiseen ja jakamiseen liittyvä kiinnostus lisääntyy, kun muut ympärillä tekevät samaa. Ihmisten välisessä viestinnässä nähdään myös itsessään paljon arvoa, mikä selittää sosiaalisen median käsitteeseen sisältyvää ”sosiaalisen” termiä. (Ahlqvist ym. 2008, 13.)

Sosiaalisen median ydin perustuu käyttäjien yhteisten merkitysten muodostumiselle. Sosiaalisen ja yhteisöllisen käsitteiden voidaan kuitenkin ymmärtää tarkoittavan monia eri asioita, kuten kahden ihmisen käymää keskustelua, sosiaalisia yhteisöjä ja ryhmiä tai suurten massojen käyttämiä sosiaalisen median alustoja. (Pönkä & Impiö 2012, 25.) Toisaalta sosiaalisen median tulkitseminen sosiaalisena on herättänyt myös kritiikkiä. Esimerkiksi Janne Matikainen (2008) on arvioinut, että sosiaalisessa mediassa enemmänkin luodaan yksilön identiteettiä, jolloin sosiaalinen media voidaan nähdä lähinnä individualistisena identiteetin rakentumispaikkana. Identiteettiä ei kuitenkaan voi erottaa sen sosiaalisesta perustasta, mikä tukee edelleen sosiaalisen median tulkitsemista myös sosiaalisena ympäristönä. (Mt., 37–38.)

Sosiaalisen median alustoista suosituin on WhatsApp, jota alle 25-vuotiaista käyttävät lähes kaikki. Myös Facebook, Snapchat ja TikTok ovat sosiaalisen median palveluina suosittuja. (Tilastokeskus 2021.) Sosiaalisen median käyttötarkoituksia ovat muassa sosiaalinen vuorovaikutus, tiedonhaku, tiedon jakaminen, vapaa-ajan viettäminen, rentoutuminen, mielipiteiden ilmaisu ja muiden seuraaminen (Whiting & Williams 2013, 368). Katri Lietsala ja Esa Sirkkunen (2008) ehdottavat sosiaalisen median käsitteen tulkitsemista kattoterminä, jonka alle sijoittuvat vaihtelevat ja hyvin erilaiset verkkosisältöön

liittyvät kulttuurikäytännöt ja niihin liittyvät ihmiset. Sosiaalisen median sosiaalisuus merkitsee myös sitä, etteivät sen alustat menestyisi ilman ihmisten välistä vuorovaikutusta. Sosiaalisen median käyttö ja sinne sijoittuva vuorovaikutus perustuvat olennaisesti myös vapaaehtoisuuteen, haluun osallistua muun muassa sosiaaliseen verkostoitumiseen. (Mt., 2, 17.)

Sosiaalinen media on merkittävä alusta viestinnälle ja sisällönjakamiselle. Viestintä voidaan tiivistettynä määritellä toimintana, jossa vaihdetaan sanomia kahden tai useamman osapuolen välillä. Usein viestinnästä muodostuu yhteisöllisyyttä. Vaikka viestinnällä ja kommunikaatiolla on sama merkitys, kommunikaation käsitteessä tulee paremmin esiin viestinnän keskeisin merkitys, sillä termi *communicare* on latinaa ja merkitsee jakamista ja yhdessä toimimista. Pohjimmiltaan viestinnässä on kyse ihmisten keskinäisestä jakamisesta ja yhteisen todellisuuden muodostumisesta. Viestinnän tarkastelu yhteisöllisenä toimintana on tärkeää, kun viestintä halutaan ymmärtää osana sosiaalista vuorovaikutusta sekä laajemmin yhteiskuntaa. (Seppänen & Väliverronen 2012, 16–17.) Sisällön jakamisessa on puolestaan kyse, kun kaikenlaista sisältöä jaetaan toisten kanssa. Sisällön luominen on erilaisen sisällön tuottamista, julkaisemista ja levitystä. Sisältö voi olla julkista, rajattua tietylle joukolla tai kokonaan yksityistä. (Lietsala & Sirkkunen 2008, 20, 26.)

Matikainen (2011) tarkastelee sosiaalisen median käyttöä käyttömotiivien sekä sisällön tuottamisen motiivien avulla. Käyttömotiivit kuvaavat syitä, jotka saavat ihmiset käyttämään eri sosiaalisen median alustoja. Sisällön tuottamisen motiivit selittävät sitä, miksi ihmiset esimerkiksi keskustelevat, tallentavat sisältöä ja kertovat itsestään ja elämästään eri palveluissa, kuten Facebookissa. (Mt., 66.) Matikaisen tutkimuksen (2009) mukaan sosiaalisen median käyttöä ja sisällön tuottamista motivoivat verkkoideologian ilmentäminen ja itsensä kehittäminen, itseilmaisuus, sosiaalisuus ja sisällön jakaminen. Sosiaalisessa mediassa on mahdollista toimia vapaasti ja itse haluamallaan tavalla, ja jakaa muille ihmisille itse valitsemiaan asioita. Mahdollisuus itsestä kertomiseen koetaan myöskin mielekkääksi sosiaalisen median käyttöpiirteeksi. Sosiaalisen median sosiaalisuus muodostuu tässä viitekehyksessä asioiden jakamisesta toisten kanssa – ihmiset pyrkivät olemaan toistensa kanssa tekemisissä, jotta he pääsevät vaihtamaan kuulumisia, kokemuksia, näkemyksiä sekä sisältöä. (Mt., 122.) Sosiaalisessa mediassa ihmiset voivat määritellä itse, millä tavalla he haluavat tulla nähdyksi. Sosiaalinen media mahdollistaa myös ammatillisen identiteetin ilmaisun, kokeilun ja tutkimisen, jolloin sen alustoilla on mahdollista esitellä itsensä myös ammatillisesti. (Kasperiniemi & Zydziunaite 2019, 2, 9.)

2.2 Sosiaalityö ja sosiaalinen media

Sosiaalityössä sosiaaliseen mediaan liittyvä tutkimus keskittyy enemmän eettisiin haasteisiin kuin sen hyödyntämiseen asiakastyössä (Chan 2016, 273). Sosiaalityön ja sosiaalisen median eettiset haasteet on paikannettu liittyvän kokonaisuudessaan esimerkiksi asiakkaiden yksityisyyden turvaamiseen, sosiaalityöntekijöiden itsensä esiin tuomiseen, ammatillisten rajojen asettamiseen sekä työn ja vapaa-ajan rajojen hä爾ventymiseen (Fang ym. 2014, 808; Strom-Gottfried ym. 2014, 54). Edellä olevat haasteet korostuvat esim. Facebookissa, LinkedInissä ja blogialustoilla, ja henkilökohtaisen elämän siirtyminen sosiaaliseen mediaan voi jo itsessään muodostaa ammatillisia haasteita (Strom-Gottfried ym. 2014, 54). Sosiaalityöntekijöille ja sosiaalityön opiskelijoille sosiaalisen median käyttöön liittyviä eettisiä ongelmia voivat olla esimerkiksi hä爾ventyneet rajat henkilökohtaisen ja ”julkisen” elämän välillä sekä eettisten ohjeiden, kuten luottamuksellisuuden, rikkominen. (Halabuza 2014, 24.)

Sosiaalityön ammattiyhdistykset ovat laatineet ohjeistuksia sosiaalisen median eettiseen käyttöön (Boddy & Dominelli 2016, 172). Suomessa Talentian ohjeistus sosiaalisen median käytöstä sosiaalityön ammattilaisille kattaa luottamuksellisuuteen, tietosuojaan, yksityisyydensuojaan, työn ja vapaa-ajan rajaamiseen, työnantajan ja ammattiryhmän edustamiseen sekä sosiaalisen median hyödyntämiseen liittyvät teemat (Talentia RY 2020). Samoja teemoja käsittelevät myös esimerkiksi Kanadan ja Iso-Britannian sosiaalityöntekijöiden liittojen ohjeistukset, joissa nostetaan esiin muun muassa sosiaalityön asiakastyön sisällön kuvailemiseen ja mahdolliseen vuorovaikutukseen asiakkaiden kanssa (esim. kaveripyynnöt sosiaalisessa mediassa) liittyvät kysymykset ja ohjeistetaan näissä tilanteissa toimimisessa (Talentia RY 2020; Canadian Association of Social Workers 2014, British Association of Social Workers 2018).

Kimberly Strom-Gottfried ym. (2014) huomauttavat, että sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan vuorovaikutukseen asiakkaiden kanssa liitty luonnostaan riski rajojen ylittämisestä. Esimerkiksi tarpeettomien yksityiskohtien tietoon tuleminen asiakkaan henkilökohtaisesta elämästä saattaa aiheuttaa haasteita sosiaalityöntekijän objektiivisuudelle ja asiakassuhteelle. (Mt., 60.) Sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisessa on erittäin tärkeää välttää sellaista toimintaa, mikä voisi paljastaa asiakkaiden henkilöllisyyden ja vahingoittaa sosiaalityöntekijän mainetta (Halabuza 2014,30).

Sosiaalityöntekijöille suositellaan huomion kiinnittämistä omasta yksityisyydestä huolehtimiseen vahvoja yksityisyysasetuksia käyttämällä. Lisäksi suositellaan tarkkaa harjoittelua henkilökohtaisten tietojen julkaisemisessa sosiaaliseen mediaan. (Halabuza 2014, 30). Myös Iso-Britannian sosiaalityöntekijöiden valtakunnallinen järjestö (2018) toteaa, että sosiaalityöntekijöiden tulisi noudattaa tarkkuutta omien sekä ystävien ja perheen tietojen suojaamisessa. Henkilökohtaisten tietojen jakamiseen liittyvät mahdolliset riskit tulisi tunnistaa. Jos on aihetta epäillä jaettavan tiedon uhkaavan sosiaalityöntekijän yksityisyyttä tai turvallisuutta, tietoa ei tulisi jakaa lainkaan. (Mt.,8.)

Sosiaalista mediaa on mahdollista hyödyntää sosiaalityön käytännössä. Sen avulla on mahdollista lisätä tietoisuutta sosiaalisista ongelmista ja yhteiskunnallisista muutoksista, edistää oikeudenmukaisuutta sekä edesauttaa ammatillista kehittymistä verkostoitumalla ja jakamalla tietoa (Khangpiboon ym. 2023, 94). Asiakastyössä sosiaalityöntekijät käyttävät sosiaalista mediaa esimerkiksi ”kevyisiin” kommunikaatiotapoihin asiakkaiden ja toistensa kanssa kiinnittäen huomiota tietoturvaan. Sosiaalinen media mahdollistaa asiakkaille mieluisia yhteydenpidon tapoja (Byrne ym. 2019, 150), sekä edistää sosiaalityön prosesseja, kuten asiakkaiden sitouttamista ja interventioita (Chan 2016, 273). Vaikka sosiaalista mediaa on mahdollista hyödyntää monin tavoin, käytännön sosiaalityössä sosiaalisen median resursseja ei käytetä niin tehokkaasti kuin olisi mahdollista. Sosiaalityöntekijöiden myös oletetaan tietävän sosiaalisen median sovellusten ammattimaisesta ja eettisestä käytöstä, vaikkei näin välttämättä ole (Megele & Buzzi 2020, 3–4). Jennifer Boddy ja Lena Dominelli (2016) toteavat, että sosiaalityön ammattijärjestöjen tulee ottaa työnantajat mukaan sosiaalisen median käyttöön liittyvään kehittämiseen. Lisäksi tarvitaan sosiaaliseen mediaan liittyvää tutkimusta auttamaan sosiaalityöntekijöitä nopean teknologian muutoksen mukana pysymisessä ja saamaan tietoa eri viestintätekniikoista, niiden käytöstä ja toisaalta siitä, mikä on niiden väärinkäyttöä. (Mt., 182.)

Myös sosiaalityön opiskelijoita voivat koskea samat yksityisyydensuojaan liittyvät kysymykset kuin valmistuneita sosiaalityöntekijöitä. Esimerkiksi omien perheenjäsenten tai kumppanin kuvien sekä muiden henkilötietojen jakamiseen sosiaalisessa mediassa voi liittyä yksityisyydensuojan heikkenemisen uhka. Ammattilaisten tavoin myös opiskelijoiden on kuitenkin mahdollista kehittää ammatillista identiteettiänsä sosiaalisen median avulla (Thackkray 2014, 12–13), minkä myötä ohjeistus ja opettaminen eettisestä sosiaalisen median käytöstä tulisi olla pakollinen osa sosiaalityön koulutusta (Boddy & Dominelli 2016, 182).

Sosiaalityön opiskelijoiden sosiaalisen median käyttöä on tarkastellut tarkemmin Joanne Westwood ym. (2014). Tutkimuksessa sosiaalityön opiskelijat osallistuivat Twitter-keskusteluun, jonka aiheena oli keskustelun käyminen sääntelyelimeen rekisteröitymisen eduista. Tutkimuksessa tuli ilmi, että osa sosiaalityön opiskelijoista oli muuttanut sosiaalisen median profiilinsa yksityiseksi päästyään opiskelemaan. Sosiaalityön opiskelijat myös kiinnostivat erityistä huomiota sosiaalisessa mediassa toimimiseen. Sosiaalityön opiskelijoita oli tutkimuksessa tarkoitus kannustaa keskustelun käymiseen Twitterissä sekä hyödyntämään sosiaalista mediaa kanssakäymisessä muiden sosiaalityön opiskelijoiden kanssa. Keskustelu Twitterissä mahdollisti osallistumisen sosiaalityöstä käytyyn keskusteluun, mikä osaltaan voi edesauttaa ammatillisen identiteetin kehittymistä. (Westwood 2014 ym. 24–25, 28.)

Sosiaalityöntekijöiden osallistumista sosiaalityöhön liittyvään kanssakäymiseen verkossa ovat tarkastelleet Hansen-Haug ja Hyppönen (2014) osana eSosiaalityön maisteriohjelman. Kokeessaan he loivat sosiaalityöntekijöille tarkoitettua ”Somesossut”-ryhmän Sometu-alustalle. Sometu-alusta on osoittautunut toimivaksi alustaksi esimerkiksi opettajille. Vain harva sosiaalityöntekijä liittyi ryhmään, vaikka kutsu lähetettiin laajalle joukalle. Myös sosiaalityöstä käyty keskustelu oli ryhmässä hyvin vähäistä. Vaikka Sometu-verkosto ei todennäköisesti ollut sopivin alusta juuri sosiaalityöntekijöille, kokeilun tuloksena voidaan todeta, että hiljaisuus ja näkymättömyys ovat sosiaalityöhön tiukasti juurtuneita myös sosiaalisessa mediassa. (Mt., 2014, 83–88.)

2.3 Sosiaalityön julkisuuskuva

Julkisuudesta on kyse, kun jokin asia, henkilö tai yhteisö nousee pienen joukon tunteesta laajempaan tietoisuuteen tai tulee tunnetuksi. Julkisuuden myötä kohde saavuttaa eräänlaista julkista arvoa altistuen kuitenkin ulkopuolelta kohdentuvalle kritiikille ja arvioimiselle. Mediajulkisuus nähdään usein tavoittelemisen arvoisena, koska se on yksi keino profiloida, luoda, vahvistaa tai muuttaa haluttua kuvaa henkilöstä, organisaatiosta tai palvelusta. (Ikävalko 1996, 169, 192.)

Sami Moksunen (1991) tarkastelee sosiaalihuollon imagon tärkeyttä ja sitä, mihin ja miten imago sosiaalihuollon kontekstissa vaikuttaa. Sosiaalihuolto pyrkii vahvistamaan ja muokkaamaan omaa julkisuuskuvaansa. Sosiaalihuollon toteuttaman julkisuustyön päämääriä ovat muun muassa tiedon jakaminen sosiaalityön palveluista sekä sosiaalihuollon imagon muotoileminen. Mielikuvat sosiaalihuollosta vaikuttavat resursseihin, julkisesti käytyyn keskusteluun, yhteiskunnallisten ongelmien määrittelyyn joko yksityisiksi tai julkisiksi sekä asiakkaan ja työntekijän välisiin kohtaamisiin. Koska imagot muovaavat sosiaalipalveluista käytyä julkista keskustelua, saattavat ne vahvimmillaan vaikuttaa asiakkuuteen hakeutumiseen. (Mt., 32, 52.)

Sosiaalityöntekijät kokevat uutisten ja muun median luoman kuvan sosiaalityöstä ja sen ammatista negatiivisena (Zugazaga ym. 2006, 205). Median tuottamasta sosiaalityön kuvasta on ristiriitaista tutkimustietoa, sillä esimerkiksi Pushkar Cordobanin (2017) mukaan uutismedia ei luo sosiaalityöstä liiallisen kriittistä kuvaa, vaan pikemminkin sosiaalityö näyttää uutismediassa näkymättömänä. Sosiaalityön näkymättömyys uutisissa ilmenee kolmella tavalla: sosiaalityöntekijöiden niukkana osallistumisena julkiseen keskusteluun, suppeampana raportointina verrattuna muihin vastaaviin ammattiryhmiin sekä yksityiskohtien puutteena sosiaalityöhön liittyvässä uutisisällössä. (Mt., 453, 455.) Median valta liittyy sen vaikutukseen sosiaalisessa todellisuudessa muun muassa siten, että se tuottaa sisältöä myös sellaisista asioista, joista ihmisillä ei ole henkilökohtaista kokemusta. Koska valtaosalla ihmisistä on sosiaalityöstä vähemmän henkilökohtaista kokemusta verrattuna esimerkiksi terveydenhuoltoon, on median merkitys juuri sosiaalialaan liittyvien mielikuvien muodostumisessa merkittävä. (Franklin & Parton 1991, 29.) Niille, joilla ei ole henkilökohtaisia kokemuksia sosiaalityöstä, käsitys ammatista syntyy median ja julkisuuden kautta (Payne 2006, 26). Yksilöiden negatiiviset käsitykset ja ajatukset sosiaalityöstä ja sen ammatista voivat vaikeuttaa käytännön sosiaalityössä työskentelyä asiakkaiden kanssa (Zugazaga ym. 2006, 633).

Sosiaalityöntekijöiden suhde julkiseen keskusteluun on nähty ongelmallisena (Petrelius 2005, 94). Syyksi on esitetty muun muassa alasta julkaistujen uutisten luonnetta – huonot uutiset saavat tyypillisesti enemmän huomiota kuin neutraalit tai myönteiset uutiset, minkä myötä myös sosiaalityöstä otsikoihin nousevat tragediat ja skandaalit (Sunnarborg 2007, 10.) Kielteisten uutisten pelätään leimaavan sosiaalityöntekijät epäpäteviksi toimijoiksi, jotka tekevät työssään virhearviointeja (Petrelius 2005, 102). Laajemmin tarkasteltuna kielteiset mielikuvat sosiaalialasta voivat liittyä myös ajatukseen siitä, miten sosiaalihuolto koskee ”niitä”, eikä ”meitä” (Suoninen-Erhiö 2007, 9). Vain pieni osa

ihmisistä ajattelee itsensä tai perheensä tarvitsevan sosiaalipalveluita tulevaisuudessa, minkä myötä ala voidaan kokea todella tärkeänä, mutta lähinnä muille ihmisille, eikä itselle (Sunnarborg 2007, 11).

Sosiaalialan mediasuhdetta ja julkisuuskuvaa kuvastaa Joanne Warnerin (2015) huomio siitä, miten sosiaalityö ja erityisesti lastensuojelu on Britanniassa ja muualla maailmassa jatkuvien kriisien ja uudistamisen kohteena, ja miten media tarkkailee jokaista sosiaalityön kriisivaihetta. Usein mediassa uutisoidaan yksityiskohtaisia kuvauksia esimerkiksi lapsiin kohdistuvasta väkivallasta ja siitä, miten sosiaalityöntekijät ovat epäonnistuneet lasten suojelussa ja työtehtävässään. Myös tapauksista uutisoidut rikostutkinnat tapahtumien olosuhteista ja mahdollisista työntekijöiden laiminlyönneistä saavat mediassa laajaa huomiota. Usein traagiset tapahtumat herättävät lainsäädännöllisiä uudistamistarpeita ja poliittista sitoutumista muutosten tekemiseen, jotta vastaava ei toistuisi enää tulevaisuudessa. (Mt. 2015, 1.) Britanniassa on käyty laajempaa poliittissävyytteistä keskustelua sosiaalityöstä ja sosiaalihuollon palveluista, missä sosiaalityö on rinnastettu koko julkiseen sektoriin, joka pitää huolta yksilöistä perheen ja yhteisöjen sijaan. Keskustelussa sosiaalityö on kohdannut kritiikkiä, joka kohdistuu laajemmin koko hyvinvointivaltioon, sen rahoitukseen ja toimintaan. (Franklin & Parton 1991, 9–10.)

Tiitinen (2019) on todennut sosiaalialan mediasuhteeseen liittyvän tutkimuksen pohjalta, että sosiaalialan suhtautuminen julkisuuteen on ristiriitaista – samanaikaisesti kun sosiaalialalla odotetaan median tuottavan positiivista julkisuutta alasta, sosiaalialan ammattilaiset toimivat julkisuudessa vähäisesti (mt., 24). Sosiaalityön ammatin sisällä onkin tyyppillisesti annettu median luoda kuva ammatista, ja reagoitu vasta sen jälkeen luotuun kuvaan. Suositeltavaa olisi, että sosiaalityön sisällä oltaisiin mediassa aktiivisempia. (Zugazaga ym. 2006, 633).

Esteet mediavaikuttamiselle ja julkisuudessa ololle ovat ilmentyneet pelkona julkisuutta kohtaan. Sosiaalialaan kohdistuvien kielteisten oletusten ja stereotyyppien vuoksi työntekijät eivät aina halua edes kertoa ammattiansa pyrkien pitämään sen salassa, jotta ympäristö ei näe heitä kielteisten stereotyyppien valossa. Mikäli sosiaalityöntekijä haluaa toimia julkisesti, tulee hänen tyyppillisesti olla valmis paljastamaan nimensä, ammattinsa ja kasvonsa esim. valokuvien myötä, mistä kieltäytyminen voi olla este mediavaikuttamiselle ja julkisuudessa toimimiselle. (Tiitinen 2018, 175–178.) Myös median uutisointi sosiaalityöhön liittyvistä tragedioista ja tilanteiden saama runsas julkinen kritiikki ja julkisuus voivat aiheuttaa sosiaalityöntekijöissä pelkoa parrasvaloihin joutumisesta, mitä kautta pelko voi vaikuttaa kokemukseen työstä (Franklin & Parton 1991, 31).

Nähdäkseni sosiaalityön julkisuuskuvaan voi vaikuttaa myös sen poliittinen ulottuvuus, jota on käsitelty Suomessa muun muassa Anneli Pohjola (2019). Sosiaalityön keskiössä on usein toiminta, joka kytkeytyy erilaisiin ristiriitaisiin, politiikkaan yhdistyviin intresseihin. Myös sosiaalityöhön liittyvät teemat, kuten valinnanvapaus, osallisuus, syrjäytyminen tai aktivointi sisältävät poliittisia piirteitä. Sosiaalityö on ikään kuin poliittisten ulottuvuuksien pyörteessä: siihen kohdistuvat palvelujärjestelmän ja rakenteiden muutokset kumpuavat suoraan poliittisista päätöksistä, samoin kuin päätökset siitä, miten vaikakapa tasa-arvoisuuteen tai eriarvoisuuteen suhtaudutaan. (Mt., 194.) Myös sosiaalityön asiakkaat saatetaan nähdä yhteiskunnassa vähemmän arvostettuina verrattuna muuhun väestöryhmiin, minkä myötä sosiaalityön ammatti saatetaan itsessään nähdä kielteisenä (Carpholt ym. 2021, 1). Mielikuvat sosiaalihuollon palveluista, taloudellisesta tuesta ja avustuksista vaikuttavat poliittiseen keskusteluun ja siihen, käydäänkö niistä ylipäänsä julkista keskustelua (Moksunen 1991, 52).

2.4 Hiljaisuuden kulttuuri sosiaalityössä

1980-luvulta saakka sosiaalityössä on puhuttu kielteisen julkisuuskuvan lisäksi alalla valitsevasta hiljaisuuden kulttuurista, johon on viitattu muun muassa vaikenemisellä ja hiljaisuudella (Mutka 1998, 122). Lisäksi on käytetty vaientamisen käsitettä kuvaamaan sitä, miten sosiaalialan työntekijöiden osanottamista julkisesti käytyyn keskusteluun vaikeutetaan tai sitä pyritään vähentämään (Tiitinen 2019, 4). Hiljaisuuden kulttuurilla sosiaalialalla voidaan tarkoittaa toimintaa, jossa sosiaalityöntekijät eivät tuo omaa tietoaan ja ammattitaitoaan esiin vaikuttaakseen esimerkiksi asiakkaiden asemaan (Närhi 2003, 57). Sosiaalityöntekijöiden oman äänen kuuluviin saamista on pidetty yhtenä alaa koskettavista, merkittävimmistä yhteiskunnallisista haasteista (Piiroinen 2006, 321). Hiljaisuuden kulttuuri ja julkisuuden välttäminen toimivat mediavaikuttamisen vastakohtana (Tiitinen 2019, 25), eikä hiljaisuudella ole mahdollista rikkoa sosiaalityöhön kohdistuvia stereotyyppioita siitä, miten alan työntekijät tekevät pelkästään lasten huostaanottoja tai sosiaalityö tarkoittaa vain rahallista tukea (Kannasoja ym. 2022, 49).

Mutka (1998) on todennut, että sosiaalialan kollektiivinen vaikeneminen johtuu ainakin osittain yhteiskunnallisista prosesseista. Hiljaisuuden kulttuurin synty paikantuu Mutkan

(1998) mukaan sosiaalityön profession muodostumiseen, kun hierarkkiset tietorakenteet ja tieteellinen tieto syrjäyttivät sosiaalityön kokemuksellisen tiedon. Vaikenemisella ja hiljaisuuden kulttuurilla on myös konkreettisia ja käytännönläheisimpiä syitä, kuten organisaatioiden toimintatavat, paineet työssä, kiire ja mahdollisuuksien puute. (Mt., 122, 156–157, 162.) Lisäksi hiljaisuuden kulttuuria pitävät yllä konkreettisella tasolla ainakin työntekijöiden uupumus sekä negatiiviset tunteet, kuten turhautuneisuus. Huolimatta työvuosien myötä mukaan tulleista kokemuksista, näkemyksistä sekä kehittämismahdollisuuksista, oman ammattikunnan puolesta ei juurikaan mahdollisuuden tullen puhuta. Sosiaalityöntekijät kokevat tekevänsä niin viimesijaista auttamistyötä, että sosiaalityön äänen ei ajatella kuuluvan poliittisessa päätöksenteossa. (Piiroinen 2006, 321.)

Päivi Petrelius (2003) tarkastelee sosiaalityön hiljaisuuden kulttuuria sukupuolinäkökulmasta ja määrittelee sosiaalityöntekijöiden asettuvan julkisen ja yksityisen raja-alueelle. Sosiaalityöntekijän työssä julkinen, jolla viitataan valtioon ja politiikkaan, sekä yksityinen, niin sanottu asiakkaiden henkilökohtainen elämä, kohtaavat. Käytännön sosiaalityössä myös ylhäältä tulevat poliittiset linjaukset ja lainsäädäntö konkretisoituvat ja määrittelevät asiakastyötä. Tämä edellyttää sosiaalityöntekijöiden osallistumista julkiseen keskusteluun siitäkin huolimatta, että alalla on omaksuttu julkisuudessa näkymätön rooli. Vaikka kaikki sosiaalityöntekijät eivät vetäydy julkisuudesta, matalan profiilin pitäminen luonnehtii sosiaalialaa ja ilmenee esimerkiksi työyhteisössä ”kollektiivisen vetäytyvinä julkisuusstrategioina.” Tällaiset yhteisölliset toimintatavat ohjaavat sosiaalityöntekijöitä ja työyhteisöjä siirtymään sivuun julkisuudesta, samalla kun ne voivat luoda aktiiviselle työyhteisön jäsenelle ulkopuolisuuden kokemuksia. (Mt., 5, 16–17.) Myös Anna Metteri (1995) mainitsee sosiaalialan julkisia puheenvuoroja ohjaavan ajatuksen, jonka mukaan julkisesti tabuina pidettyihin ja ristiriitaisiin asioihin kantaa ottaminen aiheuttaa puhujalleen vaikeuksia. Esihenkilöiden ja työpaikan johdon on koettu sosiaalityöntekijöiden keskuudessa kieltävän esimerkiksi kirjoittamisen lehteen ja yhteydenottamiset luottamushenkilöön (mt., 18–19.), mikä viittaa vaientamiseen alan sisällä.

Muita hiljaisuutta ylläpitäviä tekijöitä ovat muun muassa hierarkkiset tietorakenteet, joille sosiaalityöntekijät alistuvat muuttuen vaikeneviksi subjekteiksi julkisissa puheenvuoroissa. Myös politiikassa esiintyy hierarkkista asettelua, joka osaltaan ylläpitää hiljaisuuden kulttuuria. Poliittisissa julkisuuksissa käydään keskustelua muun muassa siitä, kennellä on päätösvalta sosiaalialaan liittyvissä asioissa, tekevätkö sosiaalityöntekijät oikeita vai vääriä päätöksiä valtaansa nähden tai onko sosiaalityön asiakaskuntaan kuuluvaa, marginaalista ryhmää hyväksyttävää auttaa. Sosiaalialan vaitonaista suhdetta julkisuuteen

määrittelevät sosiaalityöntekijöiden samaistaminen hyvinvointipolitiikkaa edustavaan valtioon ja samalla leimattuihin sosiaalityön asiakkaisiin, minkä lisäksi erilaiset sukupuolittuneet akateemiset ja poliittiset näkemykset määrittelevät sosiaalityöhön kohdistuvaa keskustelua alan ulkopuolelta. (Petrelius 2003, 17–20.)

Vaitiolovelvollisuus voi osakseen vaikeuttaa avointa ja ammatillista tiedon jakamista sosiaalityöstä (Hansen-Haug & Hyppönen 2014, 87). Sosiaalityön vaitiolovelvollisuutta säätelee laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (14.4.2023/703), minkä mukaan sosiaalihuollon asiakastiedot ovat salassa pidettäviä ja sosiaalityöntekijät ovat vaitiolovelvollisia. Laissa säädetty vaitiolovelvollisuus haastaa viranomaisten julkista kommentointia ja vaikuttaa muutenkin laajasti siihen, mitä sosiaalityöntekijät voivat työstään, sen sisällöstä ja tapahtumista jakaa.

Tiitisen (2018) mukaan hiljaisuuden kulttuuri esiintyy edelleen sosiaalityössä, ja monet tekijät myötävaikuttavat enemmän sosiaalityöntekijöiden julkisuuden välttelemiseen kuin siihen hakeutumiseen. Samalla hiljaisuuden kulttuuri ei esiinny ainoastaan sosiaalialalla, vaan näkyy koko julkishallinnossa, jolloin hiljaisuus ilmenee viranomaisten suorittamassa viestinnässä sekä julkishallinnon käytännöissä. Muun muassa epäselkeät tai ristiriitaiset ohjeistukset viestintään liittyen sekä koulutuksen puute voivat myötävaikuttaa julkisuudesta ja vaikuttamisesta vetäytymiseen. Merkityksellistä on tunnistaa, ettei sosiaalityöntekijöitä voi tarkastella syyllisinä hiljaisuudelle, vaan enemmänkin osana sen kulttuuria. (Mt., 178–179.)

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimustehtävä

Pro gradu -tutkielmani tarkoituksena on tarkastella sosiaalityöntekijöiden esillä oloa sosiaalisessa mediassa sekä selvittää sosiaalityöntekijöiden tekemiä valintoja oman ammattinsa esiin tuomisessa sosiaalisessa mediassa. Lisäksi tarkastelen, millaisia kokemuksia sosiaalityöntekijöillä on sosiaalityön ammatin esiin tuomisesta ja sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisesta sosiaalisessa mediassa. Koska näen sosiaalityön julkisuuskuvan rakentuvan nykyaikana myös sosiaalisessa mediassa, analysoin ja tulkitsen myös sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä sosiaalityön julkisuuskuvasta ja siitä, millaisia vaikutuksia sosiaalityön esillä ololla sosiaalisessa mediassa on alan julkisuuskuvalle. Sosiaalisen median käyttöön sosiaalityössä liittyy useita luvussa 2.2 eriteltyjä eettisiä huomioita, joista suurin osa kytkeytyy olennaisesti sosiaalityön asiakastyöhön. Näin ollen olen rajannut tutkimukseni koskemaan eri sosiaalityön kentillä toimivia valmistuneita sosiaalityöntekijöitä sekä sijaispäteviä sosiaalityöntekijöitä, jotka ovat jo todennäköisemmin työskennelleet sosiaalityöntekijänä ja tehneet asiakastyötä.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Millaisia valintoja sosiaalityöntekijät tekevät liittyen oman ammattinsa esiin tuomiseen sosiaalisessa mediassa ja mitkä tekijät vaikuttavat näihin valintoihin?
2. Millaisia kokemuksia sosiaalityöntekijöillä on sosiaalityön ammatin esiin tuomisesta ja sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisesta sosiaalisessa mediassa?
3. Millaisena sosiaalityöntekijät kokevat sosiaalityön julkisuuskuvan ja millaisia vaikutuksia sosiaalityöntekijät kokevat sosiaalityön esillä ololla sosiaalisessa mediassa olevan sosiaalityön julkisuuskuvalle?

Tarkoitukseni on pyrkiä ymmärtämään sosiaalityöntekijöiden tekemien valintojen erityisyyttä sosiaalityön ammatin esiin tuomisessa sekä analysoimaan niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat sosiaalityöntekijöiden valintoihin ja toimimiseen sosiaalisessa mediassa. Tutkielmaa taustoittaa aiempi tutkimustieto eettisistä kysymyksistä liittyen sosiaalityöhön ja sosiaaliseen mediaan, alan kielteisenä nähty julkisuuskuva ja hiljaisuuden kulttuuri. Tavoitteenani on analysoida sosiaalityöntekijöiden kokemuksia sosiaalisessa mediassa toimimisesta ja esillä olostani sekä esillä olon mahdollisesta vaikutuksesta alan julkisuuskuvaan. Nähdäkseni sosiaalityön julkisuuskuva kytkeytyy erottamatta myös siihen, miten sosiaalityöntekijät ovat itse julkisesti esillä. Tutkimuskysymykseni tarkentuivat aineiston analysoinnin aikana, ja tutkimuskysymys sosiaalityön julkisuuskuva muotoutui aineiston läpi käynnin jälkeen huomattuani, että sosiaalityöntekijöiden ajatukset alansa julkisuuskuva olivat moninaisia ja tarjosivat mielenkiintoisia näkökulmia aiheen tarkasteluun. Samoin hiljaisuuden kulttuuri tuli osaksi tutkimuksen käsitteellisteoreettista perustaa tutustuttuani syvällisemmin tutkimusaineistoon.

3.2 Tutkimuksen tieteenfilosofiset lähtökohdat

Tutkielmani on laadullinen tutkimus ja se nojautuu fenomenologis-hermeneuttiseen tutkimusperinteeseen. Fenomenologis-hermeneuttisessa tutkimusperinteessä filosofiset kysymykset liittyvät tyypillisesti ihmiskäsitykseen ja siihen, millainen tutkimuskohde ihminen on. Haasteet liittyvät myös siihen, millaista tietoa on ylipäätään mahdollista tuottaa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 30). Kokemuksen ja merkityksen käsitteet liittyvät keskeisesti fenomenologis-hermeneuttiseen näkökulmaan (Tökkäri 2018, 64; Tuomi & Sarajärvi 2018, 30). Yksilöiden elämien ja kokemusten koetaan olevan ainutlaatuisia ja jatkuvasti muutoksessa olevia, joten myös kokemuksista kumpuava tieto on muuntuvaa ja yksilöllistä. Eräs fenomenologisiin ja hermeneuttisiin näkökulmiin nojaavan kokemuksiin kohdistuvan tutkimuksen haaste on, että tietoa muodostetaan yksilöistä. Tällaista tietoa ei voida yleistää samalla tavalla kuin luonnontieteellisten tutkimusten tuloksia, mutta siitä on kuitenkin mahdollista tehdä johtopäätöksiä. Tämä onnistuu erityisesti silloin, kun tutkimukseen osallistuvilla on toistensa kanssa riittävästi toisiaan muistuttavia elämäntilanteita, esimerkiksi saman ammatin myötä. (Tökkäri 2018, 64–66.).

Hermeneuttinen näkökulma ilmentyy fenomenologisessa tutkimuksessa tulkinnan tarpeena. Tällöin ajatellaan, että hermeneutiikka ilmenee tyypillisesti ymmärtämisen ja tulkinnan teoriana. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään ilmiöiden merkityksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 31), minkä myötä ymmärtäminen ja tulkinta ovat hermeneutiikan keskeisiä teemoja (Judén-Tupakka 2007, 64). Laadullisen tutkimuksen prosessi kulkee eteenpäin hermeneuttisesti. Tutkimusprosessin edetessä tutkijan on korjattava omia ennakoajatuksiaan ja pyrittävä siihen, että tulkinta kasvattaa kokonaisuuden ymmärrystä. Tulkinta ja tulkinnan kohteena oleva aineisto eivät saa olla yhteensopimattomia, eli ristiriitaisia toistensa kanssa. Tässä vaiheessa tutkijan esiymmärtämisen merkitys kasvaa, eikä ymmärtämistä ei voi erottaa tulkinnasta. Esiymmärryksellä tarkoitetaan tietoa, näkemyksiä tai kokemusta, joita tutkijalla on joko henkilökohtaisesti tai saatuna tietona esim. aiheeseen tutkimuksen kohteeseen liittyvästä kirjallisuudesta tutkimusprosessin alussa. Tutkimuksen kulun kokonaisuutta kokoava kuvailu on haastavaa, sillä laadullinen tutkimusprosessi etenee kehämäisesti, ja tutkimuksen eri vaiheissa voi olla päällekkäisyyksiä. (Puusa & Juuti 2020, 73–74.)

Tutkimuksessani tarkastelu on rajattu tutkimukseen osallistuneiden sosiaalityöntekijöiden kokemuksiin. Laadullisen tutkimuksen tavoin tarkoitukseni on pyrkiä ymmärtämään tarkastelemaani ilmiötä sosiaalityöntekijöiden näkökulmasta, eikä tuottaa kiistatonta tietoa siitä, kuinka paljon tai usein tutkimani ilmiö esiintyy (Juuti & Puusa 2020a, 14). Lähtökohtaisesti tutkijan omat aiemmat ennakoajatukset ja kokemukset vaikuttavat väistämättä kokemusta tutkittaessa, jolloin ne tulisi tunnistaa (Tökkäri 2018, 64). Tutkimussuunnitelmaa tehdessäni ymmärsin, että minulla on joitakin ennako-oletuksia aiheesta. Olen huomannut ajattelevani, ettei sosiaalityöntekijöitä näy sosiaalisessa mediassa yhtä paljon, kuin esimerkiksi terveydenhuollossa tai luokanopettajina työskenteleviä henkilöitä. Olen myös käynyt ennen tämän tutkimuksen tekoa keskusteluita sosiaalityön ammattin esille tuomisesta arkielämässä muiden sosiaalityöntekijöiden kanssa, ja nämä keskustelut ovat herättäneet ajatuksia ja näkökulmia. Pyrin tunnistamaan nämä edellä kuvaamani ennakoajatukset tutkimusprosessissani.

Tutkielmassani on kyse yksittäisten sosiaalityöntekijöiden kokemuksista. Tutkielman tekijänä olen muodostanut sosiaalityöntekijöiden kertomasta merkityksiä ja pyrkinyt tulkitsemaan lukemaani käsitteellisestä. Tutkimuksen tekijänä ymmärrän, että tutkijan muotoilemat kysymykset suuntaavat tutkittavien ajatuksia ja tutkijan on mahdotonta välittää sellaisenaan tutkittavien ajatuksia, vaan johtopäätökset syntyvät esitettyjen ajatusten tulkinnasta ja ymmärtämisestä (Puusa 2020a, 110).

3.3 Aineiston hankinta

Aineisto kerättiin verkossa kyselylomakkeella. Kyselytutkimus kuuluu usein määrälliseen tutkimukseen (Vehkalahti 2014, 13), mutta on myös yksi laadullisen tutkimuksen yleisimmistä aineistonkeruutavoista (Tuomi & Sarajärvi 2018, 62). Kimmo Vehkalahti (2014) määrittelee kyselytutkimuksen merkittävänä keinona koota tietoa yhteiskunnasta ja sen ilmiöistä, yksilöiden näkemyksistä, arvoista sekä ajatuksista. Edellä mainitut asiat ovat laaja-alaisia ja moniulotteisia tutkimuksen kohteita. Kyselylomaketta voidaan soveltaa muun muassa yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisessä tutkimuksessa ja siinä on haastattelulomakkeen kanssa samankaltaisuuksia. Kyselylomakkeen ja haastattelulomakkeen erona on, ettei kyselylomakkeen apuna käytetä haastattelijaa. Aineisto muotoutuu kyselylomakkeeseen pohjautuen. (Mt., 11, 49.)

Kyselylomakkeen suunnittelu pohjautuu tutkimussuunnitelmaan, ja tutkimussuunnitelma ja kyselylomake yhdistyvät erottamattomasti tutkimusprosessin aikana. Kysymyksiä tulisi muotoilla maltillisesti. Ensimmäiseksi määritellään, mikä tieto on tutkimuksen kannalta olennaista. Jokaisen kysymyksen suhteen on myös tärkeää reflektoida, mitä kyseisellä kysymyksellä selvitetään ja onko kysymys tutkimusongelman ratkaisemiseksi tarvittava. Samalla turhat kysymykset tulisi karsia pois. (Vilkka 2021, 85.) Lomakkeen on syytä olla mahdollisimman tiivis, sillä liian pitkä kyselylomake voi nostaa kynnystä vastaamiseen (Vehkalahti 2014, 48).

Kysely tehtiin Webropol-työkalulla. Lomakkeessa oli yhteensä 10 avointa kysymystä, minkä lisäksi kyselyn lopussa esitettiin kysymys: ”Jos haluat kertoa aiheesta jotain muuta, voit muotoilla vastauksesi tähän”. Kyselyssä ei kysytty sosiaalityöntekijöiden taustatietoja, kuten tietoja sosiaalialan työkentästä, sillä niillä ei nähty olevan merkitystä tutkimuskysymysten kannalta. Luonteeltaan avoimiin kysymyksiin liittyy joitakin epäedullisia piirteitä, kuten mahdolliset epätarkat vastaukset, vastaamatta jättäminen tai vastaukset, jotka eivät vastaa kysymykseen suoraan. Toisaalta avoimissa kysymyksissä on tiettyjä etuja, kuten mahdollisuus saada vastaajan perusteellinen näkemys selville ja tilaisuus luokitella aineistoa usealla tavalla. (Valli 2018, 98.)

Kyselylomake saatekirjeineen jaettiin Sosiaalityön uraverkosto -Facebook-ryhmään. Kyseessä on suljettu Facebook-ryhmä, joka on kohdistettu laillistetuille sosiaalityöntekijöille ja sosiaalityön tutkinto-opiskelijoille. Vastausten keruaikana ryhmässä oli yli 5000 jäsentä. Kyselylomake aukesi 10.6.2024 ja se oli avoinna 8.7.2024 saakka, jolloin

vastausaikaa oli yhteensä neljä viikkoa. Saatekirjeen merkittävyys konkretisoituu myös motivaation herättäjänä; sen perusteella vastaaja voi vaihtoehtoisesti innostua vastaamaan kyselyyn, tai sivuttaa sen kokonaan. Vastaamismotivaatiota nostaa myös aiheen kiinnostaminen etukäteen, vaikkakin onnistunut saatekirje voi herättää vastaajassa kiinnostusta. (Vehkalahti 2014, 47–48.) Ennakkoajatuksena oli, että sosiaalisen median käytön yleisyys herättäisi mahdollisesti sosiaalityöntekijöiden kiinnostuksen vastata kyselyyn.

Kyselyn alussa esiteltiin pro gradu -tutkielman aihe, tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet sekä annettiin osallistujille samat tiedot kuin saatekirjeessä. Kyselyn alussa kerrottiin, kenelle kysely on suunnattu, ja kuvailtiin kyselyn koostuvan avoimista kysymyksistä. Sekä saatekirjeessä että kyselyn alussa kerrottiin, että vastaaminen tapahtuu anonyymisti, eikä kyselyssä kysytä tietoja, joista vastaajan henkilöllisyys tai työpaikka voitaisiin tunnistaa. Lisäksi tiedotettiin, että kyselylomakkeen annettuja vastauksia saatetaan lainata suoraan lopullisessa pro gradu -tutkielmassa. Liitteeksi kyselyn postaukseen ladattiin tietosuojaseloste tutkittavien saataville. Kyselyn alussa esitettiin pakollinen kysymys: ”Annan suostumukseni vastausten käyttöön tutkimuksessa.”, jonka vastausehdot olivat kyllä tai ei. Kaikki tutkimukseen osallistuneet vastasivat kysymykseen kyllä.

Verkkokyselyllä kokonaisuudessaan on monia etuja, joista yksi on nopeus, joka korostuu niin kyselylomakkeen toimittamisessa kuin vastauksien tallentamisessakin. Verkkokyselyllä kerättyä aineistoa ei tarvitse myöskään litteroida, minkä myötä se vähentää aineistonkeruumuotona tutkijan työtaakkaa. (Valli & Perkkilä 2018, 100–101). Valitsin kyselylomakkeen aineistonkeruumenetelmäksi edellä olevien etujen lisäksi siksi, että se voi helppoudessaan näyttäytyä tutkimukseen osallistuvalla vaivattomammalta osallistumistavalta kuin haastattelu, jonka ajankohta sovittaisiin tutkijan ja haastateltavan välillä. Verkkokyselyssä vastaaja voi itse päättää, milloin hän vastaa kyselyyn ja näin ollen hän voi itse valita parhaan ajankohdan vastaamiselle.

3.4 Aineiston kuvaus ja analyysi

Tutkimuksen aineisto koostui kyselylomakkeella kerätyistä tekstivastauksista. Aineistoa kertyi tekstidokumenttina noin 20 sivua. Kyselyyn vastasi yhteensä 32 sosiaalityöntekijää, joiden vastauksista aineisto rakentui. Kyselyssä ei kysytty sosiaalityöntekijöiltä taustatietoja kuten sitä, millä sosiaalityön kentällä he työskentelevät, mutta osa vastaajista mainitsi vastauksessaan sosiaalityön työskentelykentän. Jokaisen kysymyksen kohdalla vastaajien määrä vaihteli hieman.

Aineiston analyysin avulla pyritään ratkaisemaan tutkimusongelma tai muodostamaan vastaukset tutkimuskysymyksiin (Kananen 2017, 68). Pertti Alasuutarin (2011) mukaan laadullinen analyysi muotoutuu aineiston havaintojen pelkistämisestä ja ”arvoituksen” selvittämisestä, jolloin aineistoa tarkastellaan ensin tutkimuksen kysymyksenasettelun ja teoreettisen viitekehyksen kannalta olennaisesta näkökulmasta. Pelkistämisen toisessa vaiheessa aineistosta poimitaan havaintoja, joista etsitään jokin yhtenäinen ominaisuus tai nimittäjä. ”Arvoituksen” selvittämisessä tuloksia tulkitaan ja pyritään löytämään ”lopullinen” merkitystulkinta. (Mt., 31, 35.)

Tässä tutkimuksessa aineisto analysoitiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä hyödyntäen. Tuomi ja Sarajarvi (2018) kuvailevat sisällönanalyysiä merkittäväksi laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmäksi, jonka avulla aineistoa voidaan analysoida järjestelmällisesti ja objektiivisesti. Aineistolähtöisessä analyysissä pyritään luomaan teoreettinen kokonaiskäsitelmä tutkimusaineiston pohjalta. Analyysin yksiköt valitaan aineistosta tutkimuksen tavoitteiden perusteella ja tutkimustehtävään nojautuen. Koska analyysi pohjautuu aineistolähtöisyyteen, aiemmalla tietämyksellä, havainnoilla tai teorioilla ei tulisi olla vaikutusta analyysin tekoon tai lopputulemaan. Analyysiin ja analyysin tuloksiin kytkeytyvä teoria liittyy ainoastaan analyysin tekoon. Tällöin aiempaan tutkimukseen perustuva tieto pyritään aineiston analyysivaiheessa irrottamaan analyysistä, jotta tieto ei vaikuttaisi itse analyysiin. Aineistolähtöisen tutkimuksen tekoa voidaan kuitenkin pitää haasteellisena, sillä yleisesti ajatellaan havaintojen kytkeytyvän johonkin teoriaan, ja esimerkiksi käytetty käsitteistö sekä tutkimusmenetelmät ovat tutkijasta lähtöisin olevia ja ohjaavat tutkimusta. Fenomenologis-hermeneuttisen perinteen mukaan kyseinen ongelma voi olla mahdollista ratkaista niin, että tutkija tuo omat ennakkooajatuksensa aiheesta ilmi, suhtautuen niihin tiedostavasti myös analyysin ajan. (Mt.,80–81, 87.)

Aineiston analyysillä tavoitellaan tutkittavan ilmiön esittelyä, selittämistä ja ymmärtämistä. Tarkoituksena on sisällönanalyysin keinoin tiivistää aineistoa niin, että muodoltaan epäyhtenäinen aineisto muuntuu selkeäksi ja yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, jonka avulla tutkijan on mahdollista tehdä johtopäätöksiä tutkimuksen kohteena olevasta aiheesta. (Puusa 2020b, 145, 149.) Aineistolähtöisessä analyysissä aineiston analysointi on lyhyesti kuvailtuna kolmivaiheinen, sisältäen aineiston yksinkertaistamisen, ryhmittelyn ja käsitteellistämisen vaiheet (Tuomi & Sarajärvi 2018, 91).

Kerättyä aineistoa lähdettiin jäsentelemään aineistolähtöisen koodaamisen avulla, joka on yksi laadullisen sisällönanalyysin käytännön vaiheista. Koodaamisessa luokitellaan aineiston tarkastelussa esiin tulleita asioita pyrkien niiden nimeämiseen. Aineistolähtöisen koodaamisen kohdalla tutkija pyrkii tarkastelemaan aineistoa ennakkoluulottomasti etsien siitä asioita ja ilmiöitä, jotka kiinnostavat tutkijaa. Koodaus on analyysin lähtökohta, mutta pelkkä aineiston sisällön kuvaaminen sen avulla ei muodosta varsinaista analyysiä. (Vuori 2021.) Koodauksen avulla on tarkoitus pelkistää aineistoa yhdistämällä aineiston osia yhteen sekä erottelemalla niitä toisistaan tiettyjen piirteiden mukaisesti. Toistensa kanssa samankaltaiset aineiston osat ryhmitellään, ja kyseiselle luokalle annetaan nimi yhteisten piirteiden tai ominaisuuksien mukaisesti. Koodaamisen lopputulokseen vaikuttavat tutkijan tekemät valinnat, sillä laadullisen tutkimuksen aineistojen laajuuden vuoksi koodattavaa löytyy useasta eri näkökulmasta. Aineistovetoisessa koodaamisessa pyritään sulkemaan aiemmat käsitteellistykset pois ja koodaamaan aineisto luokkiin sekä alaluokkiin ensisijaisesti tutkimuksen aineistoon perustuen. (Juhila 2021.)

Tutkimuksen aineiston koodaaminen aloitettiin lukemalla aineisto läpi useita kertoja. Sisällönanalyysin tavoin alussa aineistoa pelkistettiin eli redusointiin niin, että sosiaalityöntekijöiden vastauksista etsittiin tutkimuskysymyksen kannalta olennaisia ilmaisuja. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 92.) Seuraavan sivun alussa oleva taulukko kuvaa esimerkkiä aineiston pelkistämisestä, kun tarkoituksena oli eritellä aineistosta sosiaalityöntekijöiden sisällön jakamisen piirteitä:

Taulukko 1. Kuvaus aineiston pelkistämisestä

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus
<i>”Olen tuonut esille tiedot, että opiskelen eli julkaisin silloin kun pääsin maisteriin sisälle ja toinen julkaisu kun olin valmis Ytm ja sosiaalityöntekijä. Muuten en ole tuonut asiaa ilmi. Tilini on suljetut eli eivät näy julkisesti kaikille.” (Vastaja 30)</i>	Tuo esille opiskeluun ja valmistumiseen liittyvät tiedot
<i>”Tiedon ja tietouden lisääminen sosiaalityöstä, että sosiaalityökin tulisi edes joskus jossain näkyville esim. terveydenhuollon rinnalla. Teen esim. TikTokia aika rennolla otteella niin myös ajattelen luovani / muokkaavani sitä kuvaa, millaisia sosiaalityöntekijöiden ajatellaan olevan.” (Vastaja 20)</i>	Lisää tietoa ja tietoisuutta sosiaalityöstä esim. Tiktokin avulla, jotta sosiaalityö tulisi näkyville
<i>”Tuon silloin esille, kun ammattinimikkeellä on merkitystä: ilmoittelen pitämästäni luennosta tai jaan mielipidekirjoitukseni. Harvemmin kuitenkin on syytä korostaa ammattia.” (Vastaja 7)</i>	Kertoo pitämästään luennosta tai jakaa oman mielipidekirjoituksensa

Pelkistämisen jälkeen esimerkiksi sosiaalityöntekijöiden sisällön jakamisen tapoja sosiaalisessa mediassa lähdettiin koodaamaan värejä hyödyntämällä. Aineistosta esiin nousseet toisiansa muistuttavat ilmaisut ja käsitteet koodattiin tietyllä väreillä, ja niille muodostettiin yläotsikot, jotka tässä yhteydessä olivat ammatillisen identiteetin ilmaiseminen, sosiaalityön näkyväksi tekeminen ja rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen. Yläotsikoille muodostettiin yhdistävä luokka, joka tässä yhteydessä oli sosiaalityöntekijöiden sisällön jakamisen piirteet. Koodauksen aikana huomio pyrittiin pitämään tutkimuskysymyksissä. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi toteutettiin mukaillen Jouni Tuomea ja Anneli Sarajärveä (2018, 91–94). Taulukko 2 kuvaa esimerkkiä analyysin toteuttamisesta.

Taulukko 2. *Esimerkki aineiston analyysin toteuttamisesta*

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Päälouokka	Yhdistävä luokka
Tuo esille opiskeluun ja valmistumiseen liittyvät tiedot	Henkilökohtaisen tiedon jakaminen ammattiin liittyvistä saavutuksista	Ammatillisen identiteetin ilmaiseminen	Sosiaalityöntekijöiden esillä olon ja sisällön jakamisen piirteet sosiaalisessa mediassa
Lisää tietoa ja tietoisuutta sosiaalityöstä esim. Tiktokin avulla, jotta sosiaalityö tulisi näkyville	Sosiaalityön ammatin aseman vahvistamiseen pyrkivä tiedon jakaminen	Sosiaalityön näkyväksi tekeminen	
Kertoo pitämästään luennosta tai jakaa oman mielipidekirjoituksensa	Sosiaalityöhön liittyvä, vaikuttamiseen pyrkivä tiedon jakaminen	Rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen	

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin ja sen työtapana koodaamisen koettiin sopivan aineiston analysoinnin tavaksi aineiston luonteen vuoksi. Tutkittavaa ilmiötä ei nähty tarpeellisenä lähteä tarkastelemaan minkään tietyn teorian silmin. Laadullisen tutkimuksen periaatteiden mukaisesti tarkoitukseni ei ole tuottaa kiistatonta tai tilastollista tietoa tutkimastani ilmiöstä, vaan pyrkiä ymmärtämään sekä muodostamaan tulkintoja sosiaalityöntekijöiden kertomaan perustuen.

3.5 Tutkimuseettiset kysymykset ja tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuseettinen neuvottelukunnan (2023) mukaisesti hyvän tieteellisen käytännön toimintaperiaatteita ovat vastuunkantaminen, rehellisyys, luotettavuus sekä arvostus, joita tutkimuksen teossa tulee noudattaa. Tieteellisen toiminnan tulee olla laadukasta suunnittelun ja analyysin vaiheissa sekä käytetyissä menetelmissä. Tieteellistä työtä on suunniteltava ja toteutettava avoimesti, reilusti ja ilman yksityiskohtien peittelyä. Koko tieteellisen toiminnan elinkaareen yltävä vastuu alkaa tutkimusidean muodostamisesta ja ulottuu aina valmiiseen julkaisuun ja sen vaikutuksiin. (Mt., 11–12.)

Aineiston keruussa, käsittelyssä ja säilyttämisessä tulee noudattaa salassapidon, luotettavuuden sekä vaitiolon velvoitteita (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 13). Tiedonhankintaan kytkeytyvä hyvä tieteellinen käytäntö merkitsee muun muassa sitä, että tutkimuksen tulee pohjautua riittävään oman alan kirjallisuuden tuntemiseen ja siihen perehtymiseen, muihin tarkoituksenmukaisiin tietolähteisiin, riittäviin havaintoihin sekä oman tutkimuksen analysointiin. Tutkimuksen alusta loppuun erityisen tärkeää on tutkittavien anonymiteetin varmistaminen, joskin kyselylomakkeessa vastaaja jää aina tuntemattomaksi (Vilka 2021, 37–40, 76).

Laatimassani verkkokyselyssä ei kysytty arkaluontoisia henkilötietoja tai tietoja, joista vastaaja tai hänen työpaikkansa voitaisiin tunnistaa. Vastaaminen on tapahtunut anonymisti. Kyselylomakkeen täyttävä henkilö pystyi halutessaan jättämään vastaamatta mihin tahansa kysymyksistä tai perumaan vastaamisensa. Tutkittavia tiedotettiin kyselylomakkeen yhteydessä tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuudesta ja kyselyn kerrottiin olevan anonyymi. Lisäksi kyselyn yhteyteen ladattiin tietosuojaseloste, johon tutkimukseen osallistuvien oli mahdollista tutustua. Kyselyn alussa pyydettiin tutkimukseen osallistuneista lupa vastausten käyttöön lopullisessa tutkimuksessa. Tutkimusaineistoa on säilytetty asianmukaisesti ja tietoturva on otettu huomioon.

Tutkimuksen uskottavuudella viitataan muiden ihmisten muodostamaan luottamukseen siitä, että tutkimuksen aineiston keräämisessä on huolehdittu asianmukaista toimintaa ja huolellista analysointia. Luottaessaan tehtyyn tutkimukseen lukija varmistuu siitä, että tutkija on valinnut oikeanlaiset lähestymistavat ja menetelmät tutkimuksen toteuttamisessa ja tutkimusongelmaan vastaamisessa. Näin ollen tutkijan täytyy kuvailla tutkimuksensa edistymistä totuudenmukaisesti. Tutkimuksen toteuttamisesta tulee eettistä, kun tutkija noudattaa eettisiä periaatteita tutkimusprosessin ajan. Lisäksi tutkimuksen tulee

pyrkiä tuomaan tutkittaville lähtökohtaisesti hyviä asioita. (Juuti & Puusa 2020b, 175.) Pysin huomioimaan edellä mainitun niin, että esitän sosiaalityöntekijöiden kokemukset sellaisinaan, millaisina ne vastauksissa ilmentyivät. Koen sosiaalityöntekijöiden äänen kuuluville saattamisen yhtenä tutkimukseni tärkeänä tehtävänä.

Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa on kvantitatiivisessa tutkimuksessa keskitytty usein tutkimuksen validiuteen sekä reliabiliuteen, jotka eivät sellaisinaan sovellu laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioimiseen, vaikka niitä onkin mahdollista soveltaa myös laadullisen tutkimuksen kontekstissa. Aaltio & Puusa (2020) esittävätkin, että laadullisen tutkimuksen luotettavuutta on pyrittävä ymmärtämään monialaisemmin kuin validiuden ja reliabiliuden käsitteiden avulla. Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan tavoitteena on pyrkiä tekemään tutkimuksen etenemisen vaiheet mahdollisimman läpinäkyväksi tulosten analysoinnissa ja tulkinnassa. Luotettavuuden arviointi perustuu sille, kuinka selvästi, havainnollistavasti tai yksityiskohtaisesti tutkija tuo tutkimuksensa vaiheet ilmi. (Mt., 179–181.) Pysin tutkimuksessani tieteellisen tiedon läpinäkyvyyteen, tutkielman eri vaiheiden esiin tuomiseen ja havainnollistamaan, miten olen päätenyt lopullisiin johtopäätöksiin tutkimuksessani.

Seuraavissa luvuissa käsitellään tutkimustuloksia. Neljännessä luvussa käsitellään sosiaalityöntekijöiden sosiaalisen median käyttöä, sosiaalityöntekijöiden esillä olon ja sisällön jakamisen piirteitä sosiaalisessa mediassa sekä syitä sille, miksi osa sosiaalityöntekijöistä ei tuo ammattiansa ilmi sosiaalisessa mediassa. Viidennessä luvussa tarkastellaan sosiaalityön julkisuuskuvaa sosiaalityöntekijöiden näkökulmasta sekä sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä siitä, millaisia vaikutuksia sosiaalityön esillä ololla sosiaalisessa mediassa on sosiaalityön julkisuuskuvalle. Kuudennessa luvussa käsitellään sosiaalista mediaa osana sosiaalityöntekijöiden ammatti-identiteettiä sekä sosiaalityöntekijöiden kokemuksia esillä olosta sekä sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisesta sosiaalisessa mediassa.

4 SOSIAALITYÖNTEKIJÄT SOSIAALISESSA MEDIASSA

4.1 Sosiaalityöntekijöiden sosiaalisen median käyttö

Kyselyn alussa kartoitettiin sosiaalityöntekijöiden sosiaalisen median käyttöä. Sosiaalityöntekijöiltä kysyttiin, mitä sosiaalisia medioita he käyttävät. Tutkimukseni on laadullinen, mutta laadin vastausten perusteella alla olevan taulukon ilmentämään sosiaalityöntekijöiden käyttämiä sosiaalisen median alustoja:

Facebook	91 % (29 vastaajaa)
Instagram	84 % (27 vastaajaa)
TikTok	41 % (13 vastaajaa)
LinkedIn	25 % (8 vastaajaa)
Snapchat	31 % (10 vastaajaa)
WhatsApp	16 % (5 vastaajaa)
X	13 % (4 vastaajaa)
Threads	13 % (4 vastaajaa)

Taulukko 3. Sosiaalityöntekijöiden käyttämät sosiaalisen median alustat.

Kaikki kyselyyn osallistuneet sosiaalityöntekijät käyttivät jotain sosiaalista mediaa. Taulukosta 3 (Sosiaalityöntekijöiden käyttämät sosiaalisen median alustat) näkyy, että sosiaalityöntekijät käyttivät eniten Facebookia, Instagramia, TikTokia ja LinkedIniä. Lisäksi joissakin vastauksissa mainittiin muun muassa Youtube, Discord, Jodel ja BeReal. Tutkimuksen aiheen kannalta kysymyksen tavoitteena oli selvittää, kuinka yleistä sosiaalityöntekijöiden sosiaalisen median käyttö on, ja käyttävätkö kaikki tutkimukseen osallistuneet sosiaalista mediaa.

Lisäksi sosiaalityöntekijöiltä kysyttiin, kokevatko he sosiaalisen median sopivaksi alustaksi sosiaalityön ammatin esiin tuomiseen tai sosiaalityöstä keskustelemiseen. Sosiaalityöntekijöitä pyydettiin perustelemaan vastauksensa. Sosiaalityöntekijöiden ajatukset aiheesta olivat moninaisia, mutta suurin osa heistä koki sosiaalisen median olevan sopiva alusta sosiaalityön ammatin esiin tuomiselle ja sosiaalityöstä keskustelemiselle. Sosiaalityöntekijät tunnistivat sosiaalisen median merkittäväksi osaksi nykyaikaa ja kokivat, että

sosiaalinen media on helposti saavutettavissa oleva alusta tiedon jakamiseen sosiaalityöstä. Sosiaalisen median ajateltiin myös mahdollistavan sosiaalityön sisällön todenmukaisen kuvaamisen muille ihmisille.

”Miksei. Sosiaalityöntekijät voivat tuoda esiin todellista sosiaalityön arkea ja sitä, milaista työ oikeasti on. Mediassa sosiaalityön professio ei aina näyntydy todenmukaisena.” (vastaaja 18)

Sosiaalityöntekijät kokivat median luovan ainakin osittain epätodenmukaista kuvaa sosiaalityöstä, johon voi vaikuttaa tuomalla sosiaalityöhön liittyvää tietoa ja sisältöä sosiaaliseen mediaan. Sosiaalityöntekijät kokivat, että sosiaalityöstä jaettava tieto sosiaalisessa mediassa tavoittaa helposti asiakkaat, sillä asiakkaiden tunnistettiin myös käyttävän sen alustoja. Sosiaalityöntekijät nostivat esiin erityisesti nuoret, joiden ajateltiin hyötyvän sosiaalityön näkyvyydestä sosiaalisen median alustoilla. Nuorten on havaittu lukevan uutisia vähemmän kuin vanhempien sukupolvien, minkä lisäksi he voivat saada tietoa esimerkiksi uutisista ja politiikasta sosiaalisen median kautta (Sveningsson 2015, 1). Sosiaalityöstä jaetun tiedon nähtiin sopivan sosiaaliseen mediaan, sillä aikuisten lisäksi myös lapset ja nuoret voivat tarvita tietoa sosiaalityön palveluista:

”Kyllä. Sosiaalipalveluista ei valtaosa tiedä mitään. Työskentelen lastensuojelussa sosiaalityöntekijänä. Some on hyvä väylä tuoda helposti tietoa, vaikka lastensuojelusta tai sosiaalipalveluista tai matalan kynnyksen avuista. Ajattelen, että tietoa tulisi viedä sinne missä lapset ja nuoret ovat.” (vastaaja 30)

Asiakkaiden tavoitettavuuden ohella sosiaalityöntekijät kokivat, että sosiaalityön esillä olo sosiaalisessa mediassa voisi vaikuttaa sosiaalityön maineeseen myönteisesti, murtaa sosiaalityöhön kohdistuvia ennakkoluuloja sekä oikaista virheellisiä olettamuksia alaan liittyen. Osassa vastauksissa korostui sosiaalityöntekijöiden näkemys siitä, ettei suuri osa ihmisistä todellisuudessa tiedä, mitä ammatti pitää sisällään. Sosiaalityöntekijät myös ajattelivat, että nimenomaisesti sosiaalityöntekijöiden itsensä olisi hyvä luoda todenmukaista sisältöä sosiaalityöstä, jotta ammattia ei määritetä ulkopuolelta.

”Mielestäni some on hyvä paikka tuoda sosiaalityön ammattia esiin – Sosiaalityöntekijöistä maalataan usein todella negatiivista kuvaa, jonka vastapainona voisi hyvin toimia sosiaalityön ammatin esiin tuominen sosiaalityöntekijöiden toimesta –. (vastaaja 1.)

Vaikka valtaosa sosiaalityöntekijöistä koki sosiaalisen median hyvänä alustana sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamiseen, herätti aihe osassa sosiaalityöntekijöitä myös toisenlaisia ajatuksia. Kritiikkinä sosiaalisessa mediassa toimimista kohtaan sosiaalityöntekijät nostivat esiin muun muassa sosiaalityöntekijän yksityisyydensuojan, turvallisuuden sekä rajojen asettamisen vapaa-ajan ja työn välille. Jotkut sosiaalityöntekijät ajattelivat, että tiedon jakamisen olisi hyvä tapahtua niin sanotulta ”työtililtä”, joka olisi erillään sosiaalityöntekijän henkilökohtaisista sosiaalisen median profiileista:

”– Ajattelen kuitenkin, että jos sosiaalityöstä haluaa keskustella somessa ison yleisön kanssa, sitä ei kannata tehdä omalta henkilökohtaiselta tililtä, jonne jakaa muita itselleen tärkeitä ja henkilökohtaisempia asioita, vaan sosiaalityön sisällölle on hyvä perustaa oma tili. –” (Vastaaja 20)

Myös sosiaalisen median epäasialliseksi koettu keskustelukulttuuri nousi joissakin vastauksissa esiin. Etenkin julkisilla ja anonyymeillä keskustelualustoilla olevat keskustelut ovat usein luonteeltaan epäsosiaalisia ja epäystävällisiä (Matikainen 2008, 32). Sosiaalityöstä keskustelemiseen ja esiin tuomiseen liittyvissä kysymyksissä sosiaalityöntekijät kiinnittivät erityistä huomiota myös salassapitovelvollisuuteen ja asiakkaan yksityisyydensuojan turvaamiseen. Sosiaalityöntekijöiden esiin nostamat seikat esimerkiksi työn ja vapaa-ajan rajojen hälventymisestä, työntekijän turvallisuudesta ja asiakkaiden yksityisyydensuojasta ovat aiemmissa tutkimuksissa tunnistettuja, sosiaalisen median käyttöön liittyviä eettisiä pohdintakohtia sosiaalityössä (ks. Esim. Fang ym. 2014, 800–805). Sosiaalityöntekijöiden esittämä kritiikki aihetta kohtaan ilmeni muun muassa seuraavissa vastauksissa:

”Jos haluaa niin miksi ei. Itse en halua sekoittaa työelämää ja henk.koht elämää.”

(Vastaaja 2)

”Henkilöstä riippuen kyllä tai ei. Toki kannattaa huomioida työhön liittyvät turvallisuus näkökulmat kuten maalittaminen tai muu uhkailu ja miettiä kuinka avoimesti haluaa somessa tuoda itseään koskevia tietoja julki.” (Vastaaja 9)

Sosiaalityöntekijöiden ajatuksissa ilmentyi myös turvallisuuden käsite. Sosiaalityöntekijät huomioivat sosiaalityön ammattiin liittyvät turvallisuusriskit ja riskin häirinnän kohteeksi joutumisesta, kun he pohtivat esillä oloa sosiaalisessa mediassa. Näkemykseni mukaan juuri tämän kaltaiset sosiaalityön ammattiin yhdistetyt turvallisuusriskit nostavat esiin sosiaalityön ammatin erityisluonteen, kun tarkastellaan erityisesti sosiaalityöntekijöiden (julkista) esillä oloa sosiaalisessa mediassa.

Sosiaalityöntekijöiden vastauksista esiin noussut kriittinen suhtautuminen sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamiseen ja esillä oloon vapaa-aikana muistuttaa myös työn realiteeteista ja siitä, miten ainakin rakenteellista sosiaalityötä tulisi pystyä toteuttamaan ensisijaisesti työpäivän aikana. Sosiaalityöntekijät nostivat esiin myös sosiaalisen median keskusteluilmapiirin vaikutuksen haluun käydä keskustelua sosiaalityöstä. Rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen työajalla voisi mahdollisesti hälventää pelkoa esimerkiksi arvostelun kohteeksi joutumisesta, jos sosiaalisessa mediassa olisi mukana työyhteisön tuki ja toimintamallit.

”Voisi olla, saa asiakkaat ainakin hyvin kiinni ja hyvää näkyvyyttä. Netissä ihmiset puhuvat vaan ylivoimaisesti kauheammin toisilleen kun puhuisivat kasvotusten. Itse en todennäköisesti kestäisi siihen liittyvää höykytystä.” (Vastaaja 11)

Sosiaalityöntekijöiden kriittiset huomiot liittyen sosiaalityöstä keskustelemiseen ja sosiaalityön esille tuomiseen näyttäytyvät ajankohtaisina. Vastausten perusteella suurin osa sosiaalityöntekijöistä koki sosiaalisen median kuitenkin pääosin hyvänä alustana sosiaalityön ammatin esiin tuomiselle ja sosiaalityöstä keskustelulle. Sosiaalityön esiin tuominen sosiaalisessa mediassa vaatii sosiaalityöntekijöiden näkemysten perusteella erityistä tarkkuutta, ja toiminnassa tulee ottaa huomioon esimerkiksi asiakkaiden yksityisyyden suoja, vaitiolovelvollisuus sekä työntekijän turvallisuus. Sosiaalisen median koettiin

olevan alustana välitön ja helposti saavutettava. Myös asiakkaiden – erityisesti lasten ja nuorten – tunnistettiin olevan sosiaalisessa mediassa läsnä.

4.2 Sosiaalityöntekijöiden esillä olon ja sisällön jakamisen piirteet sosiaalisessa mediassa

Tutkimuksessa tarkasteltiin myös sosiaalityöntekijöiden ammatin esiin tuomiseen liittyviä valintoja sekä sisällön jakamisen tapoja sosiaalisessa mediassa. Sosiaalityöntekijöiltä kysyttiin, tuovatko he sosiaalisessa mediassa ilmi olevansa sosiaalityöntekijöitä. Sosiaalityöntekijöitä pyydettiin kuvaamaan tapoja, joilla he tuovat ammattinsa ilmi sosiaalisessa mediassa. Lisäksi sosiaalityöntekijöitä pyydettiin kuvailemaan, millaista sosiaalityöhön liittyvää sisältöä he jakavat sosiaalisessa mediassa ja mikä heitä motivoi sisällön jakamiseen.

Hieman yli puolet tutkimukseen osallistuneista sosiaalityöntekijöistä kertoi tuovansa ammattinsa esiin sosiaalisessa mediassa. Sosiaalityöntekijät toivat ammattiansa esiin monin eri tavoin. Erottelin aineistosta kolme sosiaalityöntekijöiden esillä olon ja sisällön jakamisen tapaa, jotka olivat ammatillisen identiteetin ilmaiseminen, sosiaalityön näkyväksi tekeminen ja rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen. Osassa sosiaalityöntekijöiden vastauksissa sekoittui myös monta teemaa. Muutama sosiaalityöntekijä kertoi, että heidän sosiaalityöstä jakamansa sisältö oli luonteeltaan neutraalia, eikä niinkään kantaa ottavaa tai selkeästi mihinkään pyrkivää. Sosiaalityöntekijät perustelivat neutraalia sisällön jakamisen tapaansa muun muassa yksityisyydensuojan säilyttämisellä, mutta myös rajan vetämisellä työn ja vapaa-ajan välille.

”Kuten aikaisemmin mainitsi noniin meemejä tjsp, en kovin vakavasti jaksa ottaa asioihin kantaan somessa. Käytän somea vapaa-ajalla ja vapaa-ajalla harvemmin jaksan tai haluan pohdiskella sosiaalityön liittyviä asioita.” (Vastaaja 23)

Työn rajaamista vaikeuttaa nykyajassa erityisesti älypuhelimien ja tietokoneiden yleistyminen. Työhön liittyvää sisältöä voi kohdata ajasta ja paikasta riippumatta sosiaalisen median alustoilla, kuten Facebookissa, mikä voi haastaa rajojen asettamista työelämän ja vapaa-ajan välille. (Cowen Forssell 2019, 89.) Maija Jäppinen ja Laura Tiitinen (2022) toteavat, että vaikka yhteiskunnallisesti tärkeän tiedon jakamisen ja tuottamisen tulisi olla jokaisen sosiaalityön asiantuntijan velvollisuus, ei pelkästään edellä mainitun tiedostaminen ole riittävää. Viestinnän tulisi olla osa sosiaalityöntekijän työnkuvaa, jotta se ei jäisi jo valmiiksi väsyneiden sosiaalityöntekijöiden vapaa-ajan harrastukseksi ja kiinnostuksesta riippuvaksi. (Mt., 136.)

Sosiaalityöntekijät kertoivat jakavansa sosiaalisessa mediassa esimerkiksi omia työ- tai koulutustietojaan. Tällöin kyseessä oli ammatillisen identiteetin ilmaiseminen. Sosiaalityöntekijöiden sisällön jakaminen piti sisällään esimerkiksi omista työ- ja koulutustiedoista kertomisen sekä työnantajan tai työpaikan mainitsemisen sosiaalisen median profiilissa. Sosiaalityöntekijöiden ammatin esiin tuominen rajautui enimmäkseen henkilökohtaisen tiedon jakamiseen esimerkiksi ammattiin liittyvistä saavutuksista, eikä sen tavoitteena ollut vaikuttamiseen pyrkiminen. Työnantaja mainittiin esimerkiksi LinkedIn-profiilissa tai silloin, kun omalla työpaikalla haettiin uusia työntekijöitä. Muutama sosiaalityöntekijä kertoi, että on tuonut sosiaalisessa mediassa esille opintonsa tai kertonut siellä muuten ammatistaan.

”Olen tuonut esille tiedot, että opiskelen eli julkaisin silloin kun pääsin maisteriin sisälle ja toinen julkaisu kun olin valmis Ytm ja sosiaalityöntekijä. Muuten en ole tuonut asiaa ilmi. Tilini on suljetut eli eivät näy julkisesti kaikille.” (Vastaaja 30)

Yllä olevassa sosiaalityöntekijän vastauksessa näkyy, että hän ilmentää sosiaalisessa mediassa ammatillista identiteettiänsä kertomalla muille ihmisille koulutuksestaan tai ammatistaan, kuten mahdollisesti muistakin elämän osa-alueista. Sosiaalisessa mediassa toimimisen on kokonaisuudessaan havaittu olevan yhteisöllistä ja sen käyttöä motivoivan yksilölliset ja yhteisölliset tekijät. Esa Sirkkusen (2006) mukaan sosiaalista mediaa käytetään, koska sen kautta on mahdollista ilmaista itseä, parantaa omia taitoja, oppia uutta, saada vertaispalautetta, muodostaa erilaisia verkostoja, ilmentää ja muokata omaa identiteettiä sekä jakaa tietoa ja osaamista toisten kanssa. (Mt., 146–148.) Sosiaalityöntekijöiden aktiivinen läsnäolo ja saavutusten jakaminen sosiaalisessa mediassa mahdollistavat

itseilmaisun, tietojen ja osaamisen jakamisen muiden kanssa. Osa sosiaalityöntekijöistä kertoi jakavansa uraansa liittyviä tapahtumia ja totesi jakavansa mielellään muun muassa entisille kollegoille kohdennettua sisältöä. Myös muilta saatu vertaistuki sosiaalisessa mediassa saatettiin kokea tärkeänä, sillä sen koettiin auttavan työssä jaksamisessa.

”Jaan yleensä hyvin ”yleismaailmallista” tietoa (mihin alaan olen työssäni erikoistunut, mikä on ollut antoisaa, esim. Työyhteisöä olen kehunut). Salassapidon vuoksi en kerro tarkemmin työni sisällöstä. Minua motivoi kertoa työssä onnistumisista ja myös haasteista, koska saan arvostusta ja vertaistukea ja se motivoi työssäjaksamiseen --.”

(Vastaaja 25)

Sosiaalityöntekijän kirjoituksessa ilmentyy kokemus siitä, miten sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakaminen muille luo vertaistukea, mikä voi vaikuttaa myönteisesti myös kokemukseen omasta työstä. Vaikkei ammatillisen identiteetin ilmentäminen sosiaalisessa mediassa ollut luonteeltaan vaikuttamiseen pyrkivää, yhdistyi siihen tulkintani mukaan paljon myönteisiä piirteitä.

Osa sosiaalityöntekijöistä kertoi jakavansa tietoa sosiaalityön ammatista toivoen, että heidän jakamansa sisältö vaikuttaisi sosiaalityön ammatilliseen asemaan ja julkisuuskuvaan. Tällöin kyseessä oli sosiaalityön näkyväksi tekeminen, joka kuvasi yhtä sisällön jakamisen ja esillä olon tapaa sosiaalisessa mediassa, ja joka ilmentyi sosiaalityön ammatin aseman vahvistamiseen pyrkivänä tiedon jakamisena. Sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisen toivottiin siten myös hälventävän esimerkiksi lastensuojeluun liitettyä häpeää ja leimaantumista. Sosiaalityöntekijät kertoivat jakavansa sisältöä sosiaalityöstä, koska alan koettiin hahmottuvan heikosti muille ihmisille tai alalle toivottiin kohdistuvan enemmän arvostusta. Myös Aulikki Kananoja (2017) kuvailee sosiaalityötä ammattina, jonka käytännön ja sisällön kuvaaminen voi olla ulkopuolisille ihmisille haasteellista, sillä kyseessä on moniulotteinen- ja merkityksellinen ammatti ja tieteenala (mt., 28). Tämä voi itsessään vaikuttaa alan ulkopuolisten tietämättömyyteen sosiaalityön sisällöstä. Seuraava sosiaalityöntekijän kuvaus esillä olon ja sisällön jakamisen tavasta ilmentää sosiaalityön näkyväksi tekemistä:

*”Tiedon ja tietouden lisääminen sosiaalityöstä, että sosiaalityökin tulisi edes joskus jos-
sain näkyville esim. terveydenhuollon rinnalla. Teen esim. TikTokia aika rennolla ot-
teella niin myös ajattelen luovani / muokkaavani sitä kuvaa, millaisia sosiaalityönteki-
jöiden ajatellaan olevan.” (Vastaja 20)*

Vastauksessa ilmenee sosiaalityöntekijän kokemus näkymättömästä sosiaalityöstä ja siitä, että sosiaalityö tunnetaan esimerkiksi terveydenhuoltoa heikommin. Sosiaalityöntekijä kokee tiedon lisäämisen sosiaalityöstä tärkeänä alan näkyvyyden kannalta. Sosiaalityöstä on pyritty tekemään näkyvämpää jo 2000-luvun alun sosiaalivirastossa, ja erityisen tärkeäksi tuolloinkin on koettu sosiaalityön sisällön kuvaaminen selkeästi nyt ja tulevaisuu-
dessa (Toiviainen & Kilponen 2001, 21). Myös Pohjola (2019, 199) toteaa, että sosiaali-
työn tulisi konkretisoida ja jäsenellä tehtävänkuvaansa, jotta se pystyy ottamaan vaki-
naisen paikan suomalaisessa nyky-yhteiskunnassa. Useasti sosiaalityön sisältöä kuvail-
laan laajoilla käsitteillä ja kerrotaan työn olevan kokonaisvaltaista ja reflektiivistä yhteis-
työtä, jolloin ala ei saata konkreettisesti ja selkeästi avautua ulkopuolisille ihmisille.
Myös seuraavissa sosiaalityöntekijöiden vastauksissa ilmentyivät halu tehdä sosiaali-
työstä näkyvämpää ja tunnetumpaa:

*” – Mutta olen siis ylpeä ammatistani ja haluan tuoda vähän tunnettua alaa tunnetuksi,
se on motivaationi tehdä se vähäinenkin sisältö –.” (Vastaja 10)*

*”Tiedon jakaminen, työn näkyväksi tekeminen, työ ei ole ns. Kukkahattutäti ammatti tai
joku paha mörkö.” (Vastaja 17)*

Toisessa sosiaalityöntekijän vastauksessa ilmenee sosiaalityön näkymättömyyden lisäksi ajatus sosiaalityöhön liitettävistä, sukupuoleen kytkeytyneistä stereotyyppioista, joita sosi-
aalityöntekijä toivoo sisällön jakamisellaan purkavansa. Työn näkyväksi tekemisen sosi-
aalityöntekijä kokee tällöin tärkeänä, sillä sen avulla on mahdollista purkaa myös alaan
kytkeytyneitä, haitalliseksi tulkittavia mielikuvia.

Kolmas aineistosta esiin noussut sosiaalityöntekijöiden esillä oloa ja sisällön jakamisen
tapaa kuvastava teema oli rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen, joka ilmeni sosiaali-
työhön liittyvänä, vaikuttamiseen pyrkivänä toimintana sosiaalisessa mediassa. Sosiaali-
työntekijät kertoivat tällöin jakavansa sosiaalisessa mediassa muun muassa

sosiaalityöhön liittyviä uutisia, artikkeleita, lakimuutoksia sekä ammattiliitto Talentian julkaisuja. Eräs sosiaalityöntekijä kuvasi sosiaalisen median toimintaansa *"kanta-aottavana ja poliittisena"*, josta heijastuu myös rakenteellisen sosiaalityön piirteitä:

"Tuon. Saatan jakaa työhöni tai alaani liittyviä päivityksiä, esim. Lakimuutoksista, Talentian julkaisuja. Kanta-aottavia. Poliittisia –." (Vastaaaja 22)

Suurin osa sosiaalityöntekijöistä ei vastauksissaan nimennyt toimintaansa suoraan rakenteelliseksi sosiaalityöksi. Eräs sosiaalityöntekijä kertoi kuitenkin jakavansa sosiaalityöstä sisältöä työajalla, mikä on hyvin ilmeinen keino toteuttaa rakenteellista sosiaalityötä:

"Sosiaalityöntekijän työn sisältöä helposti ymmärrettävästi jaan työnantajan somekanavalla. Kohderyhmänä ovat pääsääntöisesti moniammatillinen verkosto ja miksei asiakkaatkin (mutta jälkimmäinen ei ole pääkohderyhmä). Tämä on konkreettinen tapa toteuttaa hva:lla rakenteellista sosiaalityötä, sillä saan käyttää siihen työaika." (Vastaaaja 4)

Vaikka suurin osa sosiaalityöntekijöistä ei ilmaissut vastauksissaan suoraan tekevänsä rakenteellista sosiaalityötä, sosiaalityöhön liittyvän tiedon jakaminen oli tulkittavassa vaikuttamiseen pyrkiväksi. Nähdäkseni tiedon jakaminen ja sillä vaikuttaminen sosiaalisessa mediassa heijastaa rakenteellisen sosiaalityön piirteitä. Jäppinen ja Tiitinen (2022) tarkastelevat yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumista sosiaalityön asiantuntijoiden ammattieettisenä velvollisuutena, joka perustuu sosiaalihuoltolakiin kirjattuun rakenteelliseen sosiaalityöhön. Tiedolla vaikuttaminen tarkoittaa yhteiskunnallisiin keskusteluihin osallistumista, ja niissä asiakastyössä ja tutkimuksessa muodostuneen tiedon levittämistä muille ihmisille. Onnistunutta viestimistä voi olla muun muassa laajemman joukon mielenkiinnon herättäminen sosiaalialan kysymyksiä tai konkreettisia uudistuksia kuten lakimuutoksia kohtaan. (Mt., 135.) Pari sosiaalityöntekijää kertoi jakavansa sosiaalityöhön liittyviä kirjoituksiaan sosiaalisessa mediassa, mikä on ”some-vaikuttamisen” ohella hyvin konkreettinen tapa toteuttaa rakenteellista sosiaalityötä (Korhonen & Sulavuori 2022, 60). Sosiaalityöntekijöiden vastauksissa oli myös onnistuneen viestinnän piirteitä, sillä

tietoa jakamalla voidaan herättää muiden ihmisten kiinnostusta alaa kohtaan sekä levittää tietoisuutta sosiaalityöstä.

”Jakamalla esimerkiksi sosiaalityöhön liittyviä artikkeleita, Talentian päivityksiä, sosiaalityöhön liittyviä meemejä sekä kirjoittamalla omia mielipiteitäni liittyen esim. uutisartikkeleihin.” (Vastaaja 5)

”Tuon silloin esille, kun ammattinimikkeellä on merkitystä: ilmoittelen pitämästäni luennotta tai jaan mielipidekirjoitukseni. Harvemmin kuitenkin on syytä korostaa ammatia.” (Vastaaja 7)

Muutamissa sosiaalityöntekijöiden vastauksissa mainittiin myös Facebookissa sijaitseva Sosiaalityön uraverkosto -ryhmä alustana sosiaalityöstä keskustelemiselle ja sosiaalityöhön liittyvien uutisten seuraamiselle. Minna Kivipelto (2021) on kuvaillut sosiaalityön uraverkostoa mielenkiintoisena, uudistavana ja reflektiivisenä keskustelun tapana, joka mahdollistaa asiantuntevan keskustelun sosiaalityöstä, ja jossa painottuvat sosiaalityön paikan määrittely, esillä olo ja kantaaottavuus (Mt., 20). Myös Jäppinen & Tiitinen (2022) toteavat, että Facebookissa käytävän sosiaalityön ammattilaisten välisen keskustelun ohella syntyy myös yhteiskunnallista vaikuttamista: Sosiaalityön uraverkosto -ryhmässä on kehitelty useita mielipidekirjoituksia ja laadittu adressi muun muassa lastensuojelun toimintaedellytysten turvaamisesta (mt., 137). Samalla keskusteluryhmät muodostavat myös mahdollisuuden harjoitella julkisuudessa toimimista (Tiitinen 2018, 179). Erilaisia keskusteluryhmiä ei siis tulisi väheksyä sosiaalityöhön liittyvän tiedon tuottamisen, jakamisen ja vaikuttamisen tiloina.

Sosiaalityöntekijöitä motivoivat sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamiseen sosiaalityön ihmisoikeus- ja arvoperustaisuus sekä sosiaalityön ammatilliseen asemaan vaikuttaminen. Joissakin vastauksissa ilmentyivät myös molemmat motivaatiotekijät.

” – Motivoi: tietoisuuden lisääminen, asiakkaiden asemaan vaikuttaminen, keskustelun herättäminen, tietojen oikaiseminen, sosiaalityön ammatin arvostuksen lisääminen –.”
(Vastaaja 6)

Tiitisen & Lähteisen (2014) mukaan sosiaalityöntekijöiden julkisen viestinnän tavoitteita voivat olla maineen luominen ja oikeudenmukaisuuden jakaminen, joista ensimmäisessä sosiaalityöntekijöiden tavoite on vaikuttaa sosiaalialan ja sen palveluiden maineeseen. Tällöin sosiaalityöntekijät havainnollistavat ja perustelevat sosiaalialaa ja sen toimintamalleja muille ihmisille, pyrkien luomaan kuvaa palvelujärjestelmästä sekä vähentämään sosiaalityöhön liittyvää stigmatisoitumista. Oikeuden jakamiseen pyrkivässä viestinnässä on heidän mukaansa kyse silloin, kun työntekijät jakavat julkisesti asiakkaiden ja sosiaalialan asioita pyrkien saamaan niille oikeudenmukaisuutta. (Mt., 189,191.) Yllä olevan sosiaalityöntekijän vastauksessa näkyy pyrkimys parantaa sekä ammattilaisten että asiakkaiden asemaa.

Sosiaalityöntekijät yhdistivät sisällön jakamista motivoivat tekijät myös ammatinsa arvopohjaan. Sosiaalityö on vahvasti ihmisoikeuksien toteutumiseen perustuvaa, ja sosiaalityön yliopistokoulutuksen yksiköiden muodostama yhteistyöverkosto Sosnet on suomentanut kansainvälisen määritelmän sosiaalityöstä seuraavasti: ”-- Yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien, kollektiivisen vastuun sekä moninaisuuden kunnioittamisen periaatteet ovat keskeisiä sosiaalityössä. -- ” (Sosnet 2014). Sosiaalityön ammattiin liittyvän alavalinnan taustalla näyttävät vaikuttavan muun muassa halu sitoutua tasa-arvoon ja oikeudenmukaisuuteen sekä halu työskennellä yksilöiden vapauden ja ihmisoikeuksien toteutumisen puolesta (Bradley ym. 2012, 470). Myös suomalaisten sosiaalityön pääaineopiskelijoiden ammatinvalintaan liittyviä motivaatiotekijöitä ovat esimerkiksi halu vaikuttaa yhteiskunnalliseen epätasa-arvoon, pyrkimys auttaa heikommassa asemassa olevia sekä sosiaalityön arvopohja (Kallio ym. 2021, 501–502). Yhdenmukaista edeltävien tutkimusten kanssa on, että vastauksissaan sosiaalityöntekijät yhdistivät toimintansa sosiaalisessa mediassa omaan arvopohjaansa.

”Minua motivoi halu muuttaa maailmaa. Olen sosiaalialalla omien arvojeni vuoksi. Minusta sosiaalityö on ihmisoikeustyötä suurimmassa määrässä.” (Vastaaja 3)

Muutama sosiaalityöntekijä kertoi, etteivät he jaa sisältöä sosiaaliseen mediaan, mutta pohtivat, millaista sisältöä he voisivat mahdollisesti sosiaalityöstä jakaa. Seuraavassa sosiaalityöntekijän vastaussitaatissa tulee ilmi sosiaalityöntekijän näkemys siitä, millaisen sisällön ja tiedon jakamista hän pitäisi merkityksellisenä. Vastauksesta ilmenevät samat teemat ihmisoikeusperustaisesta sosiaalityöstä:

”En jaa, mutta jos jaksaisin niin ne liittyisi rakenteelliseen sosiaalityöhön, ihmisoikeuksiin ja yhteiskunnassa ”piilossa” oleviin ilmiöihin kuten perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan.” (Vastaja 19)

Yhteenvetona hieman yli puolet tutkimukseen osallistuneista sosiaalityöntekijöistä toivat ammattinsa esiin sosiaalisessa mediassa. Sosiaalityöntekijöiden jakama sisältö sosiaalityöstä sekä esillä olo sosiaalisessa mediassa oli luonteeltaan moninaista. Sosiaalityöntekijöiden esillä olon ja sisällön jakamisen tavat eroteltiin aineiston perusteella kolmeen teemaan, jotka olivat ammatillisen identiteetin ilmentäminen, sosiaalityön näkyväksi tekeminen sekä rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen. Sosiaalityöntekijöitä motivoivat sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamiseen sosiaalityön ihmisoikeus- ja arvoperustaisuus sekä sosiaalityön ammatilliseen asemaan vaikuttaminen.

4.3 Hiljaisuuden taustatekijöitä

”Saa olla rauhassa ja turvassa. En halua tuoda työasioita normielämäni” (Vastaja 9)

Tutkimukseen osallistuneista sosiaalityöntekijöistä lähes puolet kertoi, ettei tuo ammattiansa esiin sosiaalisessa mediassa. Sosiaalityöntekijöiden kokemusten ja ajatusten perusteella erittelin aineistosta kolme teemaa, jotka vaikuttivat sosiaalityön ammatin esiin tuomatta jättämiseen sosiaalisessa mediassa. Nämä kolme teemaa olivat sosiaalisen median käytön vähäisyys, turvallisuuden ja yksityisyyden suojaaminen sekä sosiaalityön maine ja julkisuuskuva. Sosiaalityöntekijöiltä kysyttiin tutkimuksessa myös erillisellä kysymyksellä, millaisena sosiaalityön julkisuuskuva heille näyttäytyy, ja kokevatko he sosiaalityön esilläolon sosiaalisessa mediassa vaikuttavan sosiaalityön julkisuuskuvaan. Sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä alan julkisuuskuvasta käsitellään seuraavassa luvussa.

Osa sosiaalityöntekijöistä kertoi, etteivät he käytä muutenkaan juurikaan sosiaalista mediaa, joten luonnollisesti myöskään sosiaalityön ammattia ei tällöin nosteta esiin sosiaalisen median alustoilla. Ammattia ei haluttu jakaa, koska muitakaan henkilötietoja itsestä ei jaeta sosiaalisessa mediassa. Yksi sosiaalityöntekijä totesi, että koska sosiaalisten medioiden tilit ovat yksityisiä ja näkyvät vain läheisille, yksityisellä käyttäjätillillä voi luontevammin jakaa omia ajatuksia ja näkemyksiä sosiaalityöhön liittyen ja esittää esim. hyvinvointialueisiin kohdistuvaa kritiikkiä. Julkisesti tämä olisi vastaajan mukaan myös mahdollista, mutta yksityisellä käyttäjällä puhetyyli on vapaampi. Toinen aineiston vastauksista erottuva ja tutkimustehtävän kannalta merkittävä teema oli turvallisuuden ja yksityisyyden suojaaminen.

”Valmistumiseni jälkeen en ole toistaiseksi tuonut ammattiani esiin sosiaalisessa mediassa. Työskentelen lastensuojelussa ja pyrin tällä suojaamaan yksityisyyttäni. Esimerkiksi työyhteisössäni muutaman sosiaalityöntekijän tietoja on asiakkaiden toimesta esitetty sosiaalisesta mediasta ja levitelty niitä. Olen valmistumisen jälkeen muutoinkin raju jannut hyvin tiukasti sitä, mitä jaan somessa elämästäni.” (Vastaaja 13)

Sosiaaliseen mediaan liittyviä kielteisiä vaikutuksia on kansainvälisessä tutkimuksessa kutsuttu sosiaalisen median pimeäksi puoleksi, joita ovat muun muassa jatkuva ja impulsiivinen toisten profiilien tarkkailu, pakonomainen sosiaalisen median käyttö (ks. esim. Dhir ym. 2020, 1373). Sosiaalisen median yleistymisen myötä myös sosiaalityöntekijöiden kokemana häirintä verkossa on kasvanut. Lisäksi asiakasväkivalta on itsessään maailmanlaajuisesti tunnistettu ongelma sosiaalialalla (Alfandari 2019, 60.) Macdonald & Siroich (2005) määrittelevät tutkimuksessaan asiakasväkivallan minä tahansa toimintana, jossa sosiaalityöntekijä kohtaa ahdistelua, uhkailua, vainoa tai fyysistä väkivaltaa työssään (Mt., 774). Sosiaalialalla väkivaltaa koetaan erityisesti sosiaalialan hoitotyössä, kuten laitoksissa, mutta myös sosiaalityöntekijät kokevat väkivaltaa työssään (Piispa & Hulkko 2010, 7). Työolosuhteet ja aiemmat kokemukset esimerkiksi väkivallasta vaikuttavat olennaisesti turvallisuuden tunteeseen. Asiakkaiden aggressiivinen käyttäytyminen johtaa lisäksi muun muassa pelkoon, stressiin, epävarmuuteen ja uhatuksi tulemisen tunteeseen (Enosh ym. 2013, 1132). vastauksesta nousi esiin pelko, joka oli aiheutunut itselle aiheutuneesta tilanteesta, ja joka vaikutti haluun esiintyä sosiaalisessa mediassa. Myös

seuraavassa vastaussitaatissa sosiaalityöntekijä kuvailee aiemmin kokemaansa ja sen vaikutuksia esillä oloon:

”Minua ja perhettäni on uhkailu työn takia. En halua asukkaiden löytävän minua vapaa-ajalla tai ainakaan helpottaa löytämistä. Haluan myös ”suojata” läheisiä ja ystäviä mahdolliselta painostukselta tai uhkailulta.” (Vastaaja 11)

Sosiaalityöntekijöiden kokema häirintä sosiaalisessa mediassa on tunnustettu myös aiemmissa tutkimuksissa, joista esimerkiksi nostan Burns ym. (2024) tutkimuksen. Tutkimuksessa tarkasteltiin sosiaalityöntekijöiden, ehdonalaisvalvojina toimivien sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden kokemaa häirintää sosiaalisessa mediassa. Heistä 21,9 % oli kokenut sosiaalisessa mediassa häirintää. Sosiaalityöntekijöihin oli kohdistunut sosiaalisessa mediassa väkivalta- ja tappouhkauksia ja vainoamiskäyttäytymistä. Sosiaalityöntekijöiden henkilökohtaisia tietoja, kuten osoitteita tai kuvia oli myös jaettu sosiaalisessa mediassa. Myös joidenkin sosiaalityöntekijöiden perheenjäseniin kohdistui häirintää sosiaalisessa mediassa. (Mt., 3274, 3285–3287.) Pelko häirinnän kohteeksi joutumisesta, omakohtaiset tai työyhteisössä tapahtuneet häirintäkokemukset ja uhkailu johtivat myös tähän tutkimukseen osallistuneiden sosiaalityöntekijöiden vastausten mukaan siihen, etteivät he tuoneet omaa ammattiansa esiin sosiaalisessa mediassa ainakaan julkisesti. Sosiaalityöntekijät pyrkivät muutenkin suojaamaan yksityisyyttään niin, ettei heitä olisi helppoa löytää sosiaalisesta mediasta.

Useassa vastauksessa nousikin esiin turvallisuuden käsite. Turvan tunne on ihmiselle tärkeää, koska turvallisuutta tuntiessaan ihminen lopettaa pyrkimyksen jatkuvaan itsensä suojaamiseen. Psykologinen turvallisuus liittyy usein kokemukseen arvostuksesta ja tunteesta siitä, että muut ajattelevat itsestä hyvää, eikä omaa kyvykkyyttä aseteta kyseenalaiseksi. (Rinne 2021, 28–31.) Joissakin sosiaalityöntekijöiden vastauksissa tuli vahvasti esiin ajatus turvallisuuden ja sen tunteen säilyttämisestä, mikäli sosiaalisessa mediassa ei ole esillä.

”Turvallisuus. Samasta syystä esimerkiksi instagramissa olen vain etunimellä.” (Vastaaja 22)

”Yksityisyyden suoja. En halua, että asiakkaat tavoittavat minua sitä kautta. En myöskään halua, että asiakkaat näkevät yksityiselämäni (lapsia yms)” (Vastaja 18)

Tulkintani mukaan turvallisuuden tunnetta vahvasti mahdollisimman vähäinen tiedon jakaminen itsestä sosiaalisessa mediassa. Pari sosiaalityöntekijää toi vastauksissaan ilmi, ettei heidän sosiaalisen median profiileissaan näy sukunimeä. Sukunimen poistaminen omasta sosiaalisen median profiilista voi olla yksi keino pyrkiä rajoittamaan asiakkaiden tiedonsaantimahdollisuutta sosiaalityöntekijän henkilökohtaista elämästä. Eräs sosiaalityöntekijä kuvaa vastauksessaan huomiotaan siitä, miten kyseessä on laajempi ilmiö sosiaalialalla:

” – Ilmeisen harva kollega tuo ammittiaan somessa esiin ja esim. FB:ssa moni ei esiinny koko nimellään tai omilla kasvoillaan.” (Vastaja 8)

Ilmiö on tunnistettu myös aikaisemmassa tutkimuksessa. Esimerkiksi Julie Byrnen, Gloria Kirwanin ja Conor Mc. Guckinin (2019) tutkimuksessa sosiaalityöntekijät olivat tietoisia siitä, että asiakkaat saattavat nähdä heidän tietonsa. Sosiaalityöntekijät pyrkivät suojaamaan omaa yksityisyyttään pitämällä sosiaalisen median tilinsä yksityisinä. Osa sosiaalityöntekijöistä käytti myös sosiaalisessa mediassa eri nimeä. (Mt., 153.)

Pelko vainotuksi tulemisesta tai vihapuheen kohteeksi joutumisesta voivat estää media-vaikuttamista ja aiheuttaa julkisen esillä olon välttelyä (Tiitinen 2018, 178). Nähdäkseni sama pelko voi estää myös oman ammatin esiin tuomista sekä oman identiteetin hälventämistä sosiaalisessa mediassa. Myös sosiaalisessa mediassa esiintyvän sosiaalityön hiljaisuuden kulttuurin taustatekijöitä ovat rakenteellisten syiden ohella kielteiset tunteet, kuten uupumus ja turhautuneisuus (ks. luku 2.4). Pelko aiheuttaa hiljaisuutta, ja ymmärtääkseni ylläpitää osaltaan hiljaisuuden kulttuuria sosiaalityössä, vaikka kyse olisikin pelkästä oman ammatin esiin tuomisesta sosiaalisessa mediassa.

Sosiaalityön maine ja julkisuuskuva muodostivat yhden syyn siihen, miksi sosiaalityön ammittia ei haluttu tuoda ilmi sosiaalisessa mediassa. Sosiaalityön ammattiin liittyy tiettyjä mielikuvia ja stereotypioita, kuten luultavasti kaikkiin ammatteihin. Aineiston vastauksista tulee kuitenkin esiin sosiaalityöntekijöiden ajatus siitä, etteivät he mielellään halua, että heihin liitetään sosiaalityöhön yleisesti kytkeytyviä mielikuvia.

”Joissain some-keskusteluissa (esim. vauvavalstat Facebookissa) koen että leimaantuisin tietynlaiseksi ammattini vuoksi tai pohdin, lähdetäänkö profiiliani stalkkaamaan porukalla ja etsimään vikoja, mitä sossu ei tee oikein vaikka neuvoa muita työkseen.”

(Vastaaja 19)

Sosiaalityöntekijän vastauksessa mainitaan leimaantumisen pelko. Koska sosiaalityöhön liitetään joitakin kielteisiä oletuksia, voi niiden myötä myös työntekijälle syntyä pelko leimatuksi tulemisesta (Tiitinen 2018, 178). Kielteisessä valossa nähdyt ammatit voivat aiheuttaa stigmatisoitumista eli kokemuksen leimatuksi tulemisesta. Kokemus oman työn arvostuksesta on tärkeää työhyvinvoinnin kannalta, ja kokemus matalasta arvostuksesta voi vaikuttaa kielteisesti työntekijän itsetuntoon, terveyteen ja työssä suoriutumiseen. Kielteinen suhtautuminen sekä sosiaalityön ammattiin että sosiaalityön asiakkaisiin tekee sosiaalityöstä ammattina stigmatisoidun. (Carpholt ym. 2021, 1.) Sosiaalityön ammattiin liittyvä leimatuksi tulemisen kokemus voi olla suhteellista riippuen siitä, millaisessa yhteiskunnassa sosiaalityötä tehdään. Camilla Carpholtin, Ivy Krullin ja Björn Blomin (2021) tutkimuksessa yhdysvaltalaiset sosiaalityöntekijät kokivat enemmän leimatuksi tulemisen tunnetta verrattuna ruotsalaisiin sosiaalityöntekijöihin. Erot voivat selittyä Ruotsin ja Yhdysvaltojen yhteiskuntien ja hyvinvointijärjestelmien eroilla. (Mt.) Toisaalta myös kielteinen suhtautuminen sosiaaliturvajärjestelmää ja esimerkiksi hyvinvointivaltiota kohtaan voi asettaa sosiaalityön ammatin kriittisen tarkastelun kohteeksi.

Yhteenvedon sosiaalityön ammattia ei tuotu sosiaalisessa mediassa ilmi vähäisen sosiaalisen median käytön, yksityisyyden ja turvallisuuden suojaamisen sekä sosiaalityön maineen ja julkisuuskuvan vuoksi. Ymmärtääkseni sosiaalityöntekijöiden kokema pelko esillä oloa kohtaan sekä sosiaalityöhön liitetyt kielteiset stereotypit ja mielikuvat pitävät osaltansa yllä hiljaisuuden kulttuuria, joka ylettyy sosiaalityön ammatin esiin tuomiseen, ammatilliseen keskustelemiseen ja vaikuttamiseen myös sosiaalisessa mediassa.

5 SOSIAALINEN MEDIA JA SOSIAALITYÖN JULKISUUSKUVA

5.1 Näkemyksiä sosiaalityön julkisuuskuvasta

Sosiaalityöntekijöiltä kysyttiin erillisenä kysymyksenä, millaisena he näkevät sosiaalityön julkisuuskuvan ja yleisen mielikuvan sosiaalityön ammatista. Sosiaalityöntekijöillä oli moninaisia ajatuksia sosiaalityön julkisuuskuvasta, mutta yhteistä näkemyksille oli sosiaalityön ammatin julkisuuskuvan näyttäytyminen negatiivisena. Enemmistö sosiaalityöntekijöistä koki sosiaalityön julkisuuskuvan kielteisenä. Sosiaalityöntekijät kokivat myös, ettei sosiaalityön ammatista tiedetä paljoakaan, eikä sosiaalityön ammattia tunneta. Lisäksi sosiaalityön ajateltiin jäävän terveydenhuollon jalkoihin, mikä tuli myös aiemmassa luvussa esille. Osa sosiaalityöntekijöistä koki, että muiden ihmisten suhtautuminen heidän ammattiansa kohtaan ilmeni ristiriitaisena, ollen joko korostuneen negatiivinen tai positiivinen. Myönteistä oli, että osa sosiaalityöntekijöistä ajatteli sosiaalityön julkisuuskuvan parantuneen viime vuosina. Vastaukset olivat linjassa aiemman tutkimustiedon kanssa, minkä mukaan sosiaalityöntekijät kokevat sosiaalityön julkisuuskuvan ja medianäkyvyyden negatiivissävytteisenä. (ks. luku 2.3.)

Sosiaalityöntekijöiden näkemyksissä kielteinen julkisuuskuva havainnollistui esimerkiksi tavassa, miten alasta puhutaan tai mihin alaan liittyviin asioihin kiinnitetään eniten huomiota. Usea sosiaalityöntekijä kiinnitti huomiota siihen, miten sosiaalityöstä puhuttaessa keskitytään usein lastensuojeluun, vaikka sosiaalityön kenttä on moninainen ja laaja. Sosiaalityöntekijät kokivat, että myös lastensuojeluun keskittyvä, julkinen keskustelu alasta painottui lastensuojeluun liittyviin epäkohtiin ja alan epäonnistumisiin.

”Yleinen käsitys ja mielikuva ovat valitettavan negatiivisia. Aina keskitytään vain huostaanottoihin, liian myöhäisessä vaiheessa väliin tulemiseen tai esimerkiksi sosiaalityöntekijän vastuuseen vakavissa laiminlyönneissä tai perhesurmissa.” (Vastaaja 32)

Ainakin osittain sosiaalityöntekijöiden ajatuksiin voi vaikuttaa tapa, miten sosiaalityöhön liittyvistä tragedioista uutisoidaan mediassa, ja millä tavoin sosiaalityöntekijöiden toiminnasta käydään näiden tragedioiden sattua julkista keskustelua. Sosiaalityön ja

media-alan professioita tarkasteltaessa voidaan huomata joitakin toimintalogiikkaan liittyviä eroavaisuuksia ja ristiriitoja; mediassa sosiaalialasta kerrotuille tarinoille kaivataan kasvot ja kuvailuja tositapahtumista, minkä lisäksi media omaa erilaiset intressit ja tarkastelee ilmiöitä painottaen eri näkökulmia. Sosiaalialalla voidaan osittain näiden profesoiden erojen vuoksi kokea mediaa ja toimittajia kohtaan epäluuloa ja luottamuspulaa. (Tiitinen 2018, 178.)

Lastensuojelun kuvaa sosiaalisessa mediassa on tutkittu Suomessa muun muassa Lastensuojelun keskusliiton toimesta (2016) tarkastelemalla lastensuojelusta käytyjä verkkokeskusteluja. Lastensuojelun ja julkisuuden välisen suhteen on todettu olevan jännitteinen, ja sosiaalisen median mahdollistaman anonymiteetin tuoneen lastensuojelun julkisuuskuvalle lisähaasteita. (Mt., 33.) Sama ilmiö näkyi myös tutkimuksen aineistossa. Sosiaalityöntekijät kokivat sosiaalityöhön liittyvän paljon virheellisiä olettamuksia, ja että alasta puhutaan lähinnä silloin, kun tapahtuu jokin vakava laiminlyönti.

Muutama sosiaalityöntekijä koki, että heidän ammattiinsa suhtaudutaan joko korostuneen negatiivisesti tai myönteisesti. Tämä tuli sosiaalityöntekijöiden mukaan esiin esimerkiksi muiden ihmisten kommenteissa, kun nämä ilmaisivat, etteivät pystyisi itse tekemään sosiaalityötä työkseen. Tällöin ala hahmottui arvostettuna, koska sitä ei pystyttäisi itse tekemään sen raskauden vuoksi. Muut ihmiset olivat suhtautuneet sosiaalityön ammattiin kiinnostuneina työn vaativuuden vuoksi tai vaihtoehtoisesti suhtautuminen koettiin kielteiseksi.

”Työskentelen lastensuojelussa. Ihmiset suhtautuvat ammattiini tosi kiinnostuneina, kauhistellen työn vaativuutta tai negatiivisella hyökkäävällä asenteella. Eli laidasta laitaan.” (Vastaaja 7)

Aineistossa eräs sosiaalityöntekijä kuvasi sosiaalityön julkisuuskuvaa kaksijakoisena ja korosti myös ristiriitaista suhtautumista:

”Sosiaalityön julkisuuskuva ja yleinen mielikuva on jotenkin kaksijakoinen. Osa ihmisistä arvostaa ja kunnioittaa, osa taas paheksuu ja pelkää. On myös ihmisiä, jotka eivät ymmärrä/tiedä ja tämän vuoksi heillä saattaa olla ihan täysin vääriä ennakkoluuloja ja käsityksiä.” (Vastaaja 21)

Sosiaalityöntekijät ajattelivat, että osa ihmisistä arvostaa ja kunnioittaa sosiaalityön ammattia, kun taas osa suhtautuu siihen paheksuen tai peläten. Sosiaalityöntekijät myös kokivat, että sosiaalityön ammattiin liitetään sukupuolitettuja käsitteitä, joiden kautta ala julkisuudessa hahmottuu. Vastauksissa mainittiin *kukkahattutädit*, *sosiaalitantat* ja *tiukkapiipoisuus*, joiden käsitteet sosiaalityöntekijät yhdistivät alan kielteiseen julkisuuskuvaan:

”Julkisuuskuva ja yleinen mielikuva on negatiivisia. Puhutaan ”tantoista” –.” (Vastaaja 8)

*”Aika nihkeänä, ”kukkahattutädit”, niuhosti asioihin suhtautuvina ihmisinä, jotka huo-
maavat kun lapselle annetaan sokeria tai limsaa, tai hänellä on liian lyhyet puntit –.”
(Vastaaja 25)*

Tällöin sosiaalityöntekijät näkivät alan hahmottuvan kielteisten mielikuvien valossa. Tietämättömyys sosiaalityön ammatin sisällöstä ja vaatimuksista voi ylläpitää virheellisiä ja negatiivisia olettamuksia. Tulkintani perusteella sosiaalityöntekijät eivät tunnistaneet itseään näistä stereotyyppioista, eivätkä halunneet tulla liitetyiksi niihin.

*” – Ajattelen, että moni pitää sosiaalityöntekijöitä tylsinä tai ”tiukkapiipoisina”, ja ehkä
en halua sellaista mielikuvaa liitettävän minuun –.” (Vastaaja 14)*

Sosiaalityöhön liitettävät, sukupuolittuneet käsitteet on tunnistettu myös aikaisemmissa tutkimuksissa: Suvi Keskinen (2004) on kuvannut sosiaalityötä ammattina, johon liittyy selvästi sukupuolitettuja merkityksiä. Sosiaalityöhön liitetyissä käsitteissä kuten ”sosiaalitantta” yhdistetään naiseus ja kontrolli aliarvioivalla ja jopa halveksuvalla tavalla (mt., 13–14). Myös Lea Suoninen-Erhiö (2007) kuvaa sosiaali-sanaan yhdistyvän käsitteet kuten sosiaalitantta, sosiaalipummi tai sosiaalitapaus, jotka osaltaan pitävät yllä kielteistä mielikuvaa sosiaalialasta (mt., 9). Samaa merkitystä kantaa myös käsite ”kukkahattutäti”, josta kuullaan toisinaan puhuttavan sosiaalityön kontekstissa. Käsitteet voidaan nähdä

kielteisenä, mutta joskus ne saattavat sisältää myös arvostusta tai pelkoa alaa kohtaan. (Alanko & Orjasniemi 2018, 141.)

Kielteisen julkisuuskuvan sosiaalityöntekijät liittivät myös pohdintoihin siitä, miten julkisuudessa käydään keskustelua sosiaalityön palveluista; kenelle ne ylipäättänsä kuuluvat ja kenellä niihin on oikeus. Tiitisen (2018) mukaan sosiaalialalla voi myös esiintyä pelkoa siitä, että positiivisia kokemuksia jakamalla lisääntyy riski resurssien leikkaamisesta ja ”hyvän” poisottamisesta (mt., 178). Sosiaalityöntekijät näkivät sosiaalityön yhdistyvän julkisessa keskustelussa lastensuojelun lisäksi pelkästään taloudelliseen sosiaalityöhön, johon liittyy rahan jakaminen heille, joille sitä ei saisi (muiden mielestä) jakaa:

”Pelkkää ihmisten hyysäämistä ja rahan / etuuksien / palveluiden jakamista. Ja pääasiassa heille, joille se ei jonkun toisen mielestä kuulu: vanhuksat, nuoret aikuiset, maahanmuuttajat, muutenkin hyvin toimeentulevat lapsiperheet, työnvieroksijat, sivarit jne.” (Vastaja 17)

Sosiaalityössä on poikkeuksetta läsnä poliittinen ulottuvuus, jota on mahdotonta erottaa käytännön työstä (Piiroinen 2005, 12), ja joka heijastuu myös edeltävän sosiaalityöntekijän vastauksessa. Sosiaalityön ytimessä vaikuttaa myös yhteiskunnallinen kehitys. Koska sosiaalityö on osa yhteiskuntaa, se saa osakseen erilaisia olettamuksia ja vaatimuksia. Kun erilaiset käsitykset yhteiskunnan ilmiöistä, kuten esimerkiksi köyhyydestä muokautuvat yhteiskunnallisen kehityskulun myötä, saa myös sosiaalityö osakseen velvollisuuden perustella toimintaansa uudesta perspektiivistä. Samalla muuttuu käsitys siitä, mikä on hyvää ja oikein perusteltua sosiaalityötä. (Pohjola ym. 2019, 10.)

Osa sosiaalityöntekijöistä koki alan julkisuuskuvan parantuneen erityisesti viime aikoina. Eräs sosiaalityöntekijä ilmaisee käsityksensä julkisuuskuvan muuttumisesta seuraavasti:

”Ammatti on raskas. Mielestäni kukkahattutäti profiilista ollaan noustu kuitenkin viime vuosina hyvää tahtia kohti sosiaalialan ja yhteisö/yhteiskuntasuhteiden asiantuntijuutta.” (Vastaja 6)

Kokonaisuudessaan sosiaalityöntekijät kokivat sosiaalityön julkisuuskuvan kuitenkin kielteisenä. Kielteinen julkisuuskuva rakentui sosiaalityöntekijöiden vastauksissa näkyvämmäksi koetusta sosiaalityöstä, muiden ihmisten alaan liittyvistä asenteista ja uskomuksista, stereotyyppioista ja sosiaalityön saamasta huomiosta vain silloin, kun jotain pahaa tapahtuu. Myönteistä kuitenkin oli, että osa sosiaalityöntekijöistä koki sosiaalityön julkisuuskuvan parantuneen viime aikoina.

5.2 Esillä olon vaikutukset sosiaalityön julkisuuskuvaan

Sosiaalityöntekijöiltä kysyttiin myös, mitä vaikutuksia he arvioivat sosiaalityöntekijöiden näkyvyydellä ja esillä ololla sosiaalisessa mediassa olevan sosiaalityön julkisuuskuvalle. Suurin osa sosiaalityöntekijöistä uskoi vaikutuksen olevan myönteinen. Sosiaalityöntekijät ajattelivat, että sosiaalityöntekijöiden näkyvyys ja esillä olo sosiaalisessa mediassa voi parantaa sosiaalityön julkisuuskuvaa lisäämällä ymmärrystä sosiaalityön ammatin sisällöstä. Esillä olon koettiin muun muassa vähentävän sosiaalityöhön liittyviä stereotyyppioita ja inhimillistävän viranomaisroolissa toimivia sosiaalityöntekijöitä. Esillä olon vaikutukset koettiin myös merkittäväksi.

”Luulen vaikutusten olevan myönteisiä, koska sosiaalityöntekijät itse kertovat sosiaalityöstä realistisesti ja siten kuin sosiaalityö oikeasti on.” (Vastaaja 18)

”Vaikutus erityisesti nuoriin iso. Uskon, että nuorten näkemys voi muuttua yhdenkin ”somesossun” julkaisun perusteella.” (Vastaaja 20)

Sosiaalityöntekijät kokivat, että erityisesti sosiaalityöntekijöiden sosiaaliseen mediaan luoma sisältö voisi vaikuttaa ammatin julkisuuskuvaan myönteisesti. Vastauksista voidaan tulkita sosiaalityöntekijöiden ajattelevan, että sosiaalityöntekijät pystyvät itse luomaan realistisen ja todenmukaisen kuvan ammattinsa sisällöstä, joka voi erota esimerkiksi median tuottamasta kuvasta. Sosiaalityöntekijät nostivat esiin ajatuksen siitä, miten

alan suurempi näkyvyys sosiaalisessa mediassa voisi laajentaa myös hyvin rajoittuneeksi koettua kuvaa sosiaalityön palveluista:

”Sosiaalisessa mediassa eri sosiaalityön sektoreiden näkyvyys voisi tuoda kiinnostusta alaa kohtaan (monesti sosiaalityö yhdistetään huostaanottoihin tai rahan jakamiseen).”

(Vastaaja 15)

” – Samalla sosiaalityön näkeminen muuna kuin köyhyys- ja lastensuojelutyönä lisääntyisi ja sitä kautta ymmärrys siitä, mitä sosiaalityön on ja miksi sitä tarvitaan –.” (Vastaaja 13)

(Vastaaja 13)

Muutama sosiaalityöntekijä vertasi sosiaalityötä muihin aloihin, kuten terveydenhuoltoon ja politiikkaan, koki muiden alojen olevan sosiaalityötä enemmän esillä:

”Ehdottomasti pitäisi olla enemmän esillä, jotta alamme tulisi tunnetummaksi ja arvostetummaksi. Esim. terveydenhuolto tunnetaan jo laajasti, meitä ei.” (Vastaaja 12)

”Sosiaalisten ilmiöiden moninaisempi ymmärrys. Se, että olisi sosiaalityön edustuksellisuus olemassa samalla tavalla, kun on finanssialan ja terveysalan sekä politiikan, tekisi alan julkisuuskuvalla äärettömän hyvää –.” (Vastaaja 13)

Sosiaalityöntekijät ajattelivat, että sosiaalityötä tulisi tuoda ymmärrettävässä muodossa ilmi muille ihmisille, joista suurella osalla ei saata olla kokemusta sosiaalihuollon palveluista, verrattuna esimerkiksi terveydenhuoltoon. Osa sosiaalityöntekijöistä koki lisäksi sosiaalityön esillä olon muuttavan tiukassa viranomaisroolissa nähdyt sosiaalityöntekijät mahdollisesti inhimillisemmäksi:

” – Omilla kasvoilla esiintyminen voi tuoda esille inhimillisyyttä. (Vastaaja 3)

”Ehkä se inhimillistää meitä sossuja ja siten tekee helpommin lähestyttäviksi.” (Vastaaja 8)

Vaikka suurin osa sosiaalityöntekijöistä koki, että sosiaalityöntekijöiden näkyminen sosiaalisessa mediassa voisi vaikuttaa myönteisesti sosiaalityön julkisuuskuvaan, osa sosiaalityöntekijöistä oli kuitenkin epävarmoja esillä olon todellisista vaikutuksista, niin kuin eräs sosiaalityöntekijä vastauksessaan kuvailee:

”Me ei kerta kaikkiaan pystytä olemaan julkisuudessa niin paljoa, että mielikuva muuttuisi positiiviseksi; kontrolloijasta mahdollistajaksi, lapsilla rahastajasta suojelijaksi ja auttajaksi.” (Vastaaja 17)

Yllä olevassa vastauksessa näyttäytyvä sosiaalityöntekijän ajatus siitä, miten julkisuuskuvan muuttaminen vaikuttaa mahdottomalta, heijastaa toisaalta turhautuneisuutta alan huonoksi koettua julkisuuskuvaa kohtaan. Turhautuneisuus sosiaalityön huonoksi koettua julkisuuskuvaa kohtaan on aistittavissa myös joissakin muissa sosiaalityöntekijöiden vastauksissa. Sosiaalityöntekijät suhtautuivat kuitenkin pääosin myönteisesti sosiaalityön esillä oloon sosiaalisessa mediassa ja ajattelivat sosiaalityön esillä olon vaikuttavan positiivisesti alan julkisuuskuvaan.

6 KOKEMUKSIA ESILLÄ OLOSTA

6.1 Sosiaalinen media osana sosiaalityöntekijöiden ammatti-identiteettiä

Sosiaalityöntekijöiltä kysyttiin myös, kokevatko he sosiaalisen median käytön olevan osa heidän ammatti-identiteettiänsä ja jos kyllä, niin miten. Kysymyksen avulla oli tarkoitus saada enemmän tietoa siitä, millainen merkitys sosiaalisella medialla on sosiaalityöntekijöille. Sosiaalityöntekijöistä suurin osa ei kokenut sosiaalista mediaa osaksi ammatillista identiteettiä. Osalla sosiaalityöntekijöistä sosiaalinen media oli häilyvä osa ammatti-identiteettiä ja muutama sosiaalityöntekijä koki sosiaalisen median vahvasti osaksi ammatti-identiteettiänsä. Suurin osa kielteisesti vastanneista sosiaalityöntekijöistä ei tarkentanut vastaustaan.

”En koe. Koen että sosiaalinen media on keino ja alusta tehdä rakenteellista sosiaalityötä.” (Vastaaja 3)

Sosiaalityöntekijän vastauksesta on tulkittavissa, että sosiaalinen media mahdollistaa rakenteellisen sosiaalityön toteuttamisen, eikä liity niinkään ammatillisen identiteetin ilmaisemiseen. Jotkut sosiaalityöntekijät lisäksi täsmensivät, ettei sosiaalinen media ole muutenkaan osa heidän identiteettiänsä, tai he eivät ole ammatillisesti esillä sosiaalisessa mediassa.

Muutama sosiaalityöntekijä vastasi, että sosiaalinen media on tavallaan osa heidän ammatti-identiteettiänsä. Sosiaalityöntekijät perustelivat vastaustaan moninaisilla tekijöillä, jotka liittyivät muun muassa reflektioon omasta toiminnasta tai pohdintaan siitä, millaisilla tavoilla sosiaalisessa mediassa esillä olo ilmentyy liittyen sosiaalityön ammattiin.

”Tavallaan, sillä jaan sosiaalisessa mediassa myös muita tärkeitä aiheita, kuten luonnonsuojeluun liittyviä uutisia ja artikkeleita. Yritän näin tehdä oman osani vaikuttamistyöstä, jotta ihmisten tietoisuus lisääntyisi.” (Vastaaja 5)

”Tavallaan kyllä ja tavallaan en. On tärkeää voida jakaa tietoutta ja osaamistaan ja ehkä tänä päivänä paras foorumi siihen on sosiaalinen media.” (Vastaja 28)

Tällöin oli kyse häilyvästä ammatti-identiteetin ilmenemisestä, joka ilmeni esimerkiksi siten, että sosiaalityöntekijät pyrkivät toimimaan sosiaalisessa mediassa vaikuttaen heille tärkeisiin asioihin, mutta he eivät kokeneet sosiaalisen median käytön olevan selkeästi osa heidän ammatti-identiteettiänsä. Vaininen (2011) määrittelee sosiaalityöntekijän ammatti-identiteetin sosiaalityöntekijän käsityksenä ja kokemuksena sosiaalityöstä ja itsestään sosiaalityöntekijänä. Toimintaroolit, ammatillinen ympäristö, käytäntömallit ja laajempi yhteiskunnallinen ympäristö vaikuttavat osaltaan sosiaalityöntekijän ammatti-identiteettiin. (Mt., 42.) Sosiaalityön opiskelijoiden ammatti-identiteetin muodostumiseen vaikuttavat erityisesti opiskelijan henkilökohtaiset arvot ja saatu ohjaus (Shlomo ym. 2012, 240).

Vastauksissaan muutama sosiaalityöntekijä koki sosiaalisen median olevan selkeästi osa heidän sosiaalityöntekijän ammatti-identiteettiänsä. Tällöin sosiaalityöntekijät tekivät sosiaaliseen mediaan sisältöä tai toivat vastauksissaan ilmi myös muuta aktiivisuuttaan, joka liittyi sosiaalityöhön. Seuraavassa vastaussitaatissa sosiaalityöntekijä kuvailee, miten sosiaalityön ammatin yhteiskunnallinen ulottuvuus tulee hänen toiminnassaan esiin:

”Kyllä. Olen aktiivinen järjestöissä. Ihmiset ovat kiinnostuneita sosiaalisesta. Tuntuu, että poikkean myönteisellä tavalla, koska yhteiskuntatieteilijänä minulla on näkemyksiä.” (Vastaja 7)

Tulkintani mukaan yllä olevassa vastaussitaatissa tulee ilmi sosiaalityöntekijän ajatus siitä, miten hänellä on yhteiskuntatieteitä opiskelleena ymmärrystä esimerkiksi yhteiskunnan toiminnasta ja rakenteista. Myös seuraavassa vastauksessa näkyy sosiaalityöntekijän kokemus siitä, miten vaikuttaminen yhteiskunnallisesti heijastuu sosiaalityöntekijän ammatti-identiteettiin:

”On siinä mielessä, että seuraan somessa poliittisesti ja yhteiskunnallisesti aktiivisia aktiiveja ja tykkään heidän postauksistaan. Näen että sossun ammatti yhdistyy minulla

kiinnostukseen yhteiskunnallisista asioista ja niihin vaikuttamisesta, ja some on tärkeä yhteiskunnallisille toimijoille.” (Vastaja 11)

Sosiaalityöllä onkin erityinen rooli yhteiskunnallisena alana, ja sosiaalityön työtehtävät edellyttävät laajaa yhteiskunnallista perspektiiviä, jonka vaatimuksena on ymmärrys yhteiskunnan ja yksilön välisestä suhteesta ja vuorovaikutuksesta (Pohjola 2019, 193). Yhdenmukaista on, että osa sosiaalityöntekijöistä yhdisti yhteiskunnallisen osaamisensa sosiaalityöntekijän ammatti-identiteettiin, mikä näkyi myös sosiaalisen median käytössä.

Ammatillisen identiteetin määrittelemisen on kuitenkin haasteellista. Ammatti-identiteetti voidaan tulkita ominaisuuksina ja näkemyksinä, joiden kautta ihminen ymmärtää ja määrittelee itsensä ammatissaan, ja minkä muotoutumiseen vaikuttavat esimerkiksi koulutus ja valittu ala. Ammatti-identiteetti pitää sisällään myös ajatuksen siitä, millaiseksi työssä halutaan kehittyä. (Kumpula 2013, 20.) Anneli Eteläpelto (2007) tarkastelee työhön liittyvää identiteettiä kokonaisuutena, jossa kytkeytyvät toisiinsa ammattialan yhteiskunnallinen, sosiaalinen sekä kulttuurillinen toimintatapa. Samalla kokonaisuuteen vaikuttavat yksilöiden muodostamat ja muutoksessa olevat merkitykset ja ajatukset työhön kuuluvista arvoista ja siitä, miten työhön eettisesti sitoudutaan. (Mt., 90.) Ammatti-identiteetin ilmentyminen yhtenä yksilön monista sosiaalisista identiteeteistä (Hotho 2008, 729) voi osittain selittää sitä, miksi valtaosa sosiaalityöntekijöistä ei kokenut sosiaalista mediaa osaksi ammatti-identiteettiään. Toisaalta sosiaalityöntekijöiden vastaukset voivat liittyä aiemmin mainittuihin eettisiin haasteisiin sosiaalityön ja sosiaalisen median yhdistämisessä, jotka voivat vaikeuttaa sosiaalisessa mediassa toimimista.

6.2 Sosiaalityöntekijöiden kokemukset esillä olosta ja sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisesta sosiaalisessa mediassa

Tutkimuksessa selvitettiin lisäksi sosiaalityöntekijöiden kokemuksia sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisesta ja sosiaalityön ammatin esiin tuomisesta sosiaalisessa mediassa. Erittelin sosiaalityöntekijöiden kokemukset sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisesta kielteisiin, neutraaleihin ja myönteisiin kokemuksiin.

Sosiaalityöntekijöiden vastauksissa esiin tulleet kielteiset ajatukset sosiaalityön ammatin sisällön jakamisesta liittyivät esimerkiksi eräällä sosiaalityöntekijällä työyhteisössä tapahtuneeseen tilanteeseen, jossa toinen työntekijä oli kohdannut häirintää sosiaalisessa mediassa. Eräs sosiaalityöntekijä, jolla ei itsellään ollut henkilökohtaista kokemusta sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisesta sosiaalisessa mediassa, kuvasi kokemuksiaan seuraavasti:

”Henkilökohtaisia kokemuksia minulla ei ole. Työyhteisössäni lastensuojelussa kuitenkin on kokemusta siitä, kuinka asiakkaat ovat somea apunaan käyttäen etsineet työntekijöistä tietoa heitä vastaan –.” (Vastaja 18)

Vaikka sosiaalityöntekijällä ei ollut itsellään kokemusta sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisesta sosiaalisessa mediassa, kielteiset kokemukset ja uhkaavaksi koetut tilanteet voivat aiheuttaa pelkoa esillä oloa kohtaan sosiaalisessa mediassa. Sosiaalityöhön liittyvä esillä olo vaatii tyypillisesti esimerkiksi sosiaalityöntekijöiden kasvojen tai muiden tunnistettavien tietojen näyttämisen. Ajatus sisällön jakamisesta sosiaalisessa mediassa voidaan kokea edellä olevan kaltaisessa tilanteessa uhkaavana tai epämieluisana ajatuksena, jos työyhteisössä on kohdattu häirintää.

Sosiaalityöntekijät kuvasivat myös omia kielteisiä kokemuksiaan sisällön jakamisesta sosiaalisessa mediassa. Eräs sosiaalityöntekijä koki, että sisällön jakaminen sosiaalityöstä johtaa muiden ihmisten kyseenalaistamiseen:

”Kyseenalaistaminen on aika voimakasta ja ristiriitaista: aina joku saa liikaa (rahaa /etuja /palveluita) tai liian vähän. Ja aina joudut selittämään. Myös asioita, joista et tiedä mitään.” (Vastaja 16)

Sosiaalityön ammatin kyseenalaistaminen voi kytkeytyä aikaisempaan huomioon sosiaalityön poliittisesta ulottuvuudesta, josta alan on mahdotonta irrottautua. Tällöin politiikkaan kohdistuvat mielipiteet kohdistuvat myös sosiaalityön ammattiin. Mutka (1998) toteaa, että sosiaalityö on läheisessä kytköksessä hyvinvointivaltioon ja sen ideologiaan, johon sisältyvät ajatukset yhteisestä vastuusta, köyhyyden yhteiskunnallisesta ulottuvuudesta ja sosiaalisista ongelmista kollektiivisena ongelmana. Hyvinvointivaltioon kohdistuu toisaalta jännitteitä ja kiistoja, jotka olivat 1990-luvulla peräisin taloudellisesta epävarmuudesta. Samalla sosiaalityön koettiin olevan muutoksessa, sillä suhtautuminen siihen yhdistettyihin arvoihin on muuttunut. (Mutka 1998, 10–11.) Myös 2020-luvun sosiaalityöhön vaikuttaa ympäröivä maailma ja esimerkiksi muutokset politiikassa ja sosiaaliturvajärjestelmässä.

Erään sosiaalityöntekijän kokemus sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisesta oli ristiriitainen ja heijasti aiemmin kerrottuja sosiaalityöntekijöiden kokemuksia alan julkisuuskuvausta, sillä sisältöön suhtauduttiin myönteisesti, mutta samalla kielteisesti:

”Jotkut arvostavat ja kunnioittavat sosiaalityötä ja sosiaalityöntekijöitä. He tiedostavat, että kyseessä on haastava ja raskas ammatti, mutta myös ehdottoman tärkeä. Olen myös nähnyt vähätteleviä ja paheksuvia kantoja, jossa ”sossut” on turhia ja haluaa vain kiusata ihmisiä.” (Vastaja 20)

Lisäksi eräs sosiaalityöntekijä kuvasi näkemyksiään sosiaalityöhön liittyvästä sisällön jakamisesta seuraavasti:

”Sosiaalisessa mediassa, etenkin keskustelupalstoilla sosiaalityö näkyy hyvin negatiivisessa valossa. Tunnetuimpien sosiaalityön ”vaikuttajien” jutuissa sosiaalityö näyttäytyy hyvin erilaiselta kuin mitä se todellisuudessa on. Etenkin salassapitovelvollisuuden vuoksi työstä ei paljoakaan voi kertoa —.” (Vastaja 23)

Vastauksessaan sosiaalityöntekijä pohtii sosiaalityön todenmukaista työnkuvan esittämistä niin, ettei asiakkaan yksityisyydensuoja vaarannu. Sosiaalityön työnkuvan todenmukainen esittäminen vaarantamatta asiakkaiden yksityisyydensuojaa voi muodostua jossain tilanteissa haasteelliseksi, minkä vuoksi esimerkiksi sosiaalityöntekijän arjen esittäminen sosiaalisessa mediassa edellyttää eettistä pohdintaa.

Osa sosiaalityöntekijöistä kertoi kokemuksiensa sisällön jakamisesta olevan sellaisia, ettei niistä esimerkiksi koitunut vahvempia reaktioita kanssaihmisissä. Nämä kokemukset jaottelin neutraaleihin kokemuksiin. Sosiaalityöntekijät esimerkiksi kuvailivat, ettei heidän sisältönsä herätä suuria tunteita muissa. Vastauksissa ei myöskään tullut ilmi suoraan kielteisiä tai myönteisiä kokemuksia.

”Neutraaleja, ei ole herättänyt muissa ihmisissä mitään. Eivät ole kommentoineet tmv.”

(Vastaja 21)

”Koska sosiaalisen median tilini ovat yksityisiä, kokemukseni eivät ole kovinkaan ihmeellisiä: niitä kommentoivat ystäväni jotka työskentelevät samalla alalla tai muut ystäväni, jotka ihmettelevät esimerkiksi hyvinvointialueiden toimintaa.” (Vastaja 5)

Suurin osa sosiaalityöntekijöistä suhtautui sisällön jakamiseen sosiaalityöstä myönteisesti. Myös enemmistöllä sosiaalityöntekijöistä oli myönteisiä kokemuksia ammattinsa liittyvän sisällön jakamisesta. Myönteinen kokemus on syntynyt esimerkiksi silloin, kun toiset ihmiset ovat tykänneet postauksista tai kommentoineet jaettua sisältöä positiiviseen sävyyn. Tällöin sosiaalityöhön liittyvän sisällön koettiin herättävän myös mielenkiintoa toisissa ihmisissä. Eräs sosiaalityöntekijä kuvaa ennakkoajatustensa muutosta sosiaalisessa mediassa toimimisesta seuraavanlaisesti:

”Pelkäsin sitä alunperin paljon enemmän, tähän mennessä vain positiivisia kokemuksia

—.” (Vastaja 6)

Tässä tilanteessa sosiaalityöntekijä koki esillä olon sosiaalisessa mediassa pelottavana ajatuksena, ennen kuin hän alkoi tehdä sitä itse. Positiivinen palaute toisilta voi kannustaa sisällön jakamiseen ja esillä oloon sekä rohkaista jatkamaan sisällön jakamista.

Seuraavassa vastaussitaatissa sosiaalityöntekijät kuvaa, miten sosiaalityöhön liittyvät aiheet ovat herättäneet muissa ihmisissä kiinnostusta ja positiivista palautetta:

”Mielenkiintoa herättävä aihe ”tavan kansalle” (Vastaaja 22).

Sosiaalityöntekijän ajatus alan herättämästä mielenkiinnosta ”tavalliselle kansalle” voi kytkeytyä sosiaalityön yhteiskunnalliseen asemaan. Jos ihmiset kokevat sosiaalityön tärkeänä ja yhteiskunnallisesti merkittävänä, siihen liittyvä sisältö herättää todennäköisemmin kiinnostusta. Myös seuraavissa sosiaalityöntekijöiden vastauksissa ilmenee positiivisia kokemuksia sosiaalityön esille tuomisesta sosiaalisessa mediassa:

”Mun kokemukset on olleet hyviä. Ihmiset on tykkäilleet ja kommentoineet sisältöä.”

(Vastaaja 3)

”Todella hyviä kokemuksia. Minulla on yli 6000 seuraajaa X:ssä ja kommentointi on erittäin asiallista. Teen päivityksiä lastensuojelusta.” (Vastaaja 15)

Myös tällöin myönteinen kokemus on syntynyt siitä, miten toiset ihmiset ovat reagoineet sosiaalityöhön liittyvään sisältöön. Eräs sosiaalityöntekijä kertoi myös, että hän ei ole itse jakanut sisältöä sosiaalityöstä sosiaaliseen mediaan, mutta työyhteisössä on sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisesta positiivisia kokemuksia. Vaikka kaikilla kyselyyn vastanneilla sosiaalityöntekijöillä ei ollut suoraan henkilökohtaisia kokemuksia sisällön jakamisesta, he toivat vastauksissaan ilmi myönteisen suhtautumisensa aiheeseen:

”... – Olen seurannut myös ”Tiktok”-sosujen yms. tilejä, jotka ovat innostavia ja arvokkaita tiedon jakamisessa sosiaalityöstä.” (Vastaaja 18)

”Minusta on kiva välillä selata muiden sosiaalityöntekijöiden sosiaalityöhön liittyvää sisältöä. Uskon, että se murtaa ennakkoluuloja liittyen sosiaalityöhön ja lastensuojeluun. Itse en ole julkaissut mitään sellaista somessa.” (Vastaaja 19)

Sosiaalityöntekijöiden vastauksissa on tulkittavissa, että sosiaalityöntekijät suhtautuivat toisten sosiaalityöntekijöiden tuottamaan tai jakamaan sisältöön sosiaalityöstä pääosin myönteisesti ja kannustaen. Sosiaalityöntekijät kokivat, että sosiaalityöhön liittyvällä sisällön jakamisella oli paljon myönteisiä puolia, jotka voivat heidän näkemyksissään vaikuttaa alaan myönteisesti. Eräs sosiaalityöntekijä totesi kyselyn lopuksi seuraavaa:

*”Rohkeammin vaan kaikki sosiaalityöntekijät ulos kaapista! Meitä tarvitaan.” (Vastaja
3)*

Sosiaalityöntekijöiden kokemukset esillä olosta sosiaalisessa mediassa olivat moninaisia ja jakautuivat kielteisiin, neutraaleihin ja myönteisiin kokemuksiin. Osalla sosiaalityöntekijöistä ei ollut aiheesta omakohtaista kokemusta, mutta he kertoivat muuten ajatuksiinsa aiheesta. Suurin osa sosiaalityöntekijöistä suhtautui myönteisesti sisällön jakamiseen sosiaalityöstä. Kuitenkin joillakin sosiaalityöntekijöillä oli sisällön jakamisesta myös kielteisiä ajatuksia, jotka ilmentyivät esimerkiksi toiselle kollegalle tapahtuneesta tilanteesta. Myönteistä on, että usealla sosiaalityöntekijällä oli myönteisiä kokemuksia sosiaalityöhön liittyvästä esillä olosta ja sisällön jakamisesta.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkimuksessani tarkasteltiin sosiaalityöntekijöiden esillä oloa sosiaalisessa mediassa. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia valintoja sosiaalityöntekijät tekevät liittyen oman ammattinsa esiin tuomiseen sosiaalisessa mediassa ja mitkä tekijät vaikuttavat niihin valintoihin. Erityisesti tarkoituksena oli tarkastella, millaista sosiaalityöhön liittyvää sisältöä sosiaalityöntekijät jakavat sosiaalisessa mediassa ja millaisia kokemuksia sosiaalityöntekijöillä on sisällön jakamisesta. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä sosiaalityön julkisuuskuvasta ja siitä, millaisia vaikutuksia sosiaalityön esillä ololla sosiaalisessa mediassa on sosiaalityön julkisuuskuvalle. Seuraavaksi käyn läpi tutkimukseni keskeisimmät tulokset.

Fenomenologis-hermeneuttisen tutkimusperinteen mukaisesti (ks. esim. Judén-Tupakka 2007; Tökkäri 2008) olen pyrkinyt ymmärtämään sosiaalityöntekijöiden kokemuksia ja näkemyksiä esillä olosta sosiaalisessa mediassa. Olen tiedostanut koko tutkimusprosessin ajan, että sosiaalityöntekijöiden kokemuksista saamani tieto on yksilöllistä ja muuntuvaa, eikä sen yleistäminen luonnontieteellisen tutkimuksen tavoin ole mahdollista. Koen hermeneutiikan ilmentyneen tutkimusprosessissani sosiaalityöntekijöiden yksilöllisten kokemusten tulkintana ja niihin yhdistyvien ilmiöiden, kuten sosiaalityön julkisuuskuvan, merkityksien ymmärtämiseen pyrkimisenä.

Lähes puolet tutkimukseen osallistuneista sosiaalityöntekijöistä ei tuonut ammattiaan ilmi sosiaalisessa mediassa. Aineiston perusteella nousi esiin kolme teemaa, jotka vaikuttivat sosiaalityöntekijöiden päätökseen olla kertomatta sosiaalityön ammatista sosiaalisessa mediassa. Näitä olivat sosiaalisen median käytön vähäisyys, turvallisuuden ja yksityisyyden suojaaminen sekä sosiaalityön maine ja julkisuuskuva. Osa sosiaalityöntekijöistä kertoi, etteivät he ole aktiivisia sosiaalisessa mediassa, jolloin luonnollisesti myöskään sosiaalityön ammattia ei tuotu esiin. Turvallisuuden ja yksityisyyden suojaaminen sekä sosiaalityön maine ja julkisuuskuva olivat tutkimustehtäväni kannalta merkittäviä syitä sosiaalityön esiin tuomattomuudelle. Sosiaalityöntekijät pyrkivät esimerkiksi suojaamaan omaa yksityisyyttään ja turvallisuuttaan jättämällä sukunimensä pois sosiaalisen median profiileista. Osa sosiaalityöntekijöistä oli myös tarkkoja siitä, ettei heidän profiileissaan näy henkilötietoja, kuten tietoja omasta perheestä. Lisäksi sosiaalityöntekijöiden valintaan olla kertomatta sosiaalityön ammatista vaikutti sosiaalityön maine ja

julkisuuskuva, jolloin sosiaalityöntekijät ajattelivat sosiaalityön ammatin olevan leimaava ja yhdistyvän kielteisiin stereotypioihin, joihin sosiaalityöntekijät eivät itse halunneet tulla liitetyiksi.

Tutkimustehtävänäni oli myös tarkastella laajemmin sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä sosiaalityön julkisuuskuvasta. Sosiaalityöntekijöiden kokemus sosiaalityön julkisuuskuvasta oli tutkimuksessa pääosin kielteinen, mikä mukailee edeltävää tutkimusta aiheesta (ks. esim. Zugazaga ym. 2006). Myönteistä oli, että osa sosiaalityöntekijöistä koki alan julkisuuskuvan parantuneen viime aikoina. Sosiaalityöntekijät kokivat ammattinsa julkisuuskuvan muodostuvan median kautta. Sosiaalityöntekijöiden näkemyksissä korostuivat jälleen sosiaalityön ammattiin liittyvät stereotypiat, jotka koettiin kielteisenä ja pitävän osittain yllä virheellisiä kuvia sosiaalityöstä. Lisäksi sosiaalityöntekijät ajattelivat sosiaalityön olevan alana näkymätön. Suurin osa sosiaalityöntekijöistä koki, että sosiaalityöntekijöiden esillä ololla sosiaalisessa mediassa olisi puolestaan myönteisiä vaikutuksia sosiaalityön julkisuuskuvalle, ja sosiaalityön esillä oloon suhtauduttiin pääosin myönteisesti.

Ammattinsa esiin tuovien sosiaalityöntekijöiden sosiaalityöhön liittyvän esillä olon ja sisällön jakamisen tavat jakautuivat kolmeen luokkaan, joita olivat ammatillisen identiteetin ilmaiseminen, rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen ja sosiaalityön näkyväksi tekeminen. Sosiaalityöntekijöitä motivoivat sisällön jakamiseen sosiaalityön ihmisoikeus- ja arvoperustaisuus sekä sosiaalityön ammatilliseen asemaan vaikuttaminen. Sosiaalityöntekijät kokivat alan julkisuuskuvan voivan parantua siten, että sosiaalityötä määritellään alan sisältä käsin niin, että sosiaalityöntekijät itse luovat alastaan sisältöä muille. Mitä enemmän sosiaalityöntekijät ovat itse sosiaalisessa mediassa esillä, sitä enemmän sosiaalityön julkisuuskuvaan voidaan myönteisesti pyrkiä vaikuttamaan.

Pääosin sosiaalityöntekijät eivät kokeneet sosiaalisen median käyttöä osaksi sosiaalityöntekijän ammatti-identiteettiään. Tutkimuksessani sosiaalityöntekijät toivat myös esiin ajatuksiaan siitä, miten sosiaalityöstä keskustelemiseen sekä esimerkiksi sosiaalityöntekijän työn kuvaamiseen sosiaalisessa mediassa liittyy eettisiä pohdintakohtia, jotka kytkeytyvät erityisesti työntekijän turvallisuuteen ja yksityisyydensuojaan sekä asiakkaan yksityisyydensuojaan. Samoin vaitiolovelvollisuus haastaa sosiaalityön käytännön työn todenmukaista esittämistä sosiaalisessa mediassa. Nämä seikat on sosiaalisen median kontekstissa tunnistettu myös aiemmissa tutkimuksissa (Chan 2016, Fang ym. 2014; Strom-Gottfried ym. 2014) ja kansainvälisissä ohjeistuksissa (Talentia RY 2020; The Canadian

Association of Social Workers 2014; British Association of Social Workers 2018), kun on tarkasteltu sosiaalisen median ja sosiaalityön suhdetta.

Tutkimukseni tulokset eivät ole yleistettävissä, sillä kyseessä on laadullinen tutkimus. Tutkimukseni tavoitteena on ollut tutkia sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä ja kokemuksia tutkimastani aiheesta. Suoraan sosiaalityöntekijöiden esillä oloon sosiaalisessa mediassa kohdistuvaa tutkimusta on tehty vähäisesti, joten tämän tutkimuksen tulosten vertaaminen edeltävään tutkimukseen on haasteellista. Sosiaalityöntekijöiden esillä olon välttelyn sosiaalisessa mediassa yhdistän osittain sosiaalityön hiljaisuuden kulttuuriin. Kuten luvussa 2.4 olen tuonut esille, hiljaisuuden kulttuurilla sosiaalialalla voidaan tarkoittaa toimintaa, jossa sosiaalityöntekijät eivät tuo omaa tietoaan ja ammattitaitoaan esiin vaikuttaakseen esimerkiksi asiakkaiden asemaan (Närhi 2003, 57). Hiljaisuudella ole mahdollista rikkoa sosiaalityöhön kohdistuvia stereotypioita (Kannasoja ym. 2022, 49). Tämä näyttäytyy myös tutkimuksessani siten, että sosiaalityöntekijät pyrkivät välttelemään esillä oloa sosiaalisessa mediassa, jolloin esimerkiksi sosiaalityön ammatin asemaan ja julkisuuskuvaan ei sosiaalisen median alustoilla pyritä vaikuttamaan, vaikka alustana sosiaalinen media olisi vaikuttamistyölle esimerkiksi saavutettavuutensa ja nopeutensa vuoksi otollinen.

Tutkimukseni tarkoituksena ei ole millään tavalla velvoittaa sosiaalityöntekijöitä olemaan sosiaalisessa mediassa esillä vapaa-aikana. Esimerkiksi rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen on sosiaalihuoltolakiin kirjattu velvollisuus, minkä pitäisi tapahtua työaikana. Rakenteellisen sosiaalityön toteuttamisessa voidaan hyödyntää sosiaalista mediaa, mikä on tehokas alusta sen toteuttamiselle. Toistan Jäppisen & Tiitisen (2022, 136) huomionsiitä, miten vaikuttaminen sosiaalisessa mediassa ei saa jäädä vain aiheesta kiinnostuneiden sosiaalityöntekijöiden vastuulle. Tutkimuksessani sosiaalityöntekijät toivat tämän seikan esiin ja kiinnittivät huomiota esimerkiksi vapaa-ajan ja työn rajaamisen vaikeuteen, mikäli sosiaalityöstä luodaan sisältöä vapaa-ajalla.

Sosiaalityöntekijöiden esillä olosta sosiaalisessa mediassa on nähdäkseni useita mahdollisia jatkotutkimusaiheita jo senkin perusteella, että yleistymisensä myötä sosiaalinen media koskettaa yhä laajemmin myös sosiaalityötä ja sosiaalityöntekijöitä. Sosiaalityöntekijöiden kokemuksista esiin noussut pyrkimys vahvistaa omaa turvallisuutta ja yksityisyyttä sosiaalisessa mediassa viittaa tulkintani mukaan siihen, että sosiaalihuollon organisaatioissa ja työpaikoilla tarvittaisiin strukturoidut ja selkeät toimintamallit sosiaalisessa mediassa tapahtuvan häirinnän varalle. Nähdäkseni tästä muodostuisi sellaisenaan mahdollinen jatkotutkimusaihe ottaen huomioon sosiaalisessa mediassa sosiaalityöntekijöihin

kohdistuvan häirinnän ajankohtaisuuden ilmiönä (Alfandari 2019). Myös sosiaalityöntekijöiden toimiminen sosiaalisessa mediassa itsessään luo useita mielenkiintoisia jatkotutkimusaiheita, joista yhden muodostaisi esimerkiksi sosiaalityöntekijöiden tarkasteleminen sisällöntuottajina sosiaalisen median alustoilla, kuten Instagramissa.

Suurimmalla osalla sosiaalityöntekijöistä oli sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisesta lopulta myönteisiä kokemuksia, mikä voi kannustaa sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamiseen sekä rakenteellisen sosiaalityön toteuttamiseen sosiaalisessa mediassa. Sosiaalityöntekijöillä oli esillä olosta myös kielteisiä ja ristiriitaisia kokemuksia, mutta positiiviset kokemukset olivat keskiössä. Näen kyseisen tutkimuslöydöksen tärkeänä, sillä joissakin sosiaalityöntekijöiden vastauksissa oli aistittavissa pelko julkista esillä oloa kohtaan. Näin ollen toivon, että tutkimukseni kannustaa sosiaalityöntekijöitä jakamaan sosiaalityöhön liittyvää sisältöä erityisesti silloin, kun pelko julkisesta toimimisesta estää sisällön jakamista.

Lopuksi haluan kiittää tutkimukseen osallistuneita sosiaalityöntekijöitä, jotka moninaisilla näkemyksillään, ajatuksillaan ja kokemuksillaan mahdollistivat tämän pro gradu -tutkielman toteuttamisen.

LÄHTEET

- Aaltio, Iris & Puusa, Anu (2020): Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.): Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus. 169–180.
- Ahlqvist, Toni & Bäck, Asta & Halonen, Minna & Heinonen, Sirkka (2008): Social Media Roadmaps. Exploring the futures triggered by social media. VTT.
- Alanko, Janne & Orjasniemi, Tarja (2018): Kun kukkahattutäti onkin setä – miesainokainen sosiaalityössä. *Janus* 26(2), 140–155. <https://doi.org/10.30668/janus.60759>
- Alasuutari, Pertti (2011): Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.
- Alfandari, Ravit (2019): Approaching the study of cyberbullying towards social workers from a systems perspective. *Aggression and Violent Behavior* 48. 60–64. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2019.08.004>
- Amberla, Anna-Liisa (2019): Sosiaalinen media sosiaalityön välineenä. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Boddy, Jennifer & Dominelli, Lena (2016): Social Media and Social Work: The Challenges of a New Ethical Space. *Australian Social Work* 70(2): 172–184. <https://doi.org/10.1080/0312407X.2016.1224907>
- Boyd, Danah M. & Ellison Nicole, B. (2007): Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of computer-mediated communication*, 13(1), 210–230. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>
- Bradley, Carolyn & Maschi, Tina & O'Brien, Helen & Morgen, Keith & Ward, Kelly (2012): Faithful But Different: Clinical Social Workers Speak Out About Career Motivation and Professional Values. *Journal of Social Work Education* 48(3), 459–477. <https://doi.org/10.5175/JSWE.2012.201000043>
- British Association of Social Workers 2018: BASW Policy: Social Media. Birmingham. BASW. <https://basw.co.uk/sites/default/files/resources/Social%20Media%20Policy.pdf>. Viitattu 1.8.2024.
- Burns, Kenneth & Olwen, Halvey & Súilleabháin, Fiachra Ó & O'Callaghan, Elaine & Coelho, Gabriel (2024): The Social Media, Online and Digital Abuse and Harassment of Social Workers, Probation Officers and Social Work Students in Ireland. A National Survey. *The British Journal of Social Work* 54(7) 3274–3294. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcae091>
- Byrne, Julie & Kirwan, Gloria & Guckin, Conor Mc. (2019): Social Media Surveillance in Social Work: Practice Realities and Ethical Implications. *Journal of technology in human services*, 37(2-3), 142-158. <https://doi.org/10.1080/15228835.2019.1584598>
- Canadian Association of Social Workers (2014): Social Media Use and Social Work Practice. https://www.casw-acts.ca/files/policy_statements/social_media_use_and_social_work_practice.pdf. Viitattu 5.8.2024.
- Carpholt, Camilla & Krull, Ivy & Blom, Björn (2021): A comparative study of social workers in the social services in Sweden and the United States. Forsa/NASSW Conference, Reykjavik, Iceland 11-121-23.
- Chan, Chitat (2016): A Scoping Review of Social Media Use in Social Work Practice. *Journal of evidence-informed social work*. 13(3), 263–276. <https://doi.org/10.1080/23761407.2015.1052908>
- Cordoba, Pushkar Sebastian (2017): "Representations of Social Work in the Australian News Media." *Australian Social Work* 70(4), 453-464. <https://doi.org/10.1080/0312407X.2017.1324886>.

- Cowen Forssell, Rebecka (2019): Cyberbullying in a boundary blurred working life: Distortion of the private and professional face on social media. *Qualitative Research in Organizations and Management* 15(2). 89-107. <https://doi.org/10.1108/QROM-05-2018-1636>
- Dhir, Amandeep & Talwar, Shalini & Kaur, Puneet & Budhiraja, Sunil & Islam, Najmul (2020): The dark side of social media: Stalking, online self-disclosure and problematic sleep. *International Journal of Consumer Studies* (45)6, 1373–1391. <https://doi.org/10.1111/ijcs.12659>
- Enosh, Guy & Tzafrir, Shay S. & Gur, Amit (2013): Client Aggression Toward Social Workers and Social Services in Israel—A Qualitative Analysis. *Journal of Interpersonal Violence* 28(6), 1123–1142. <https://doi.org/10.1177/0886260512468230>
- Eteläpelto, Anneli (2007): Työidentiteetti ja subjektiiviset rakenteiden ja toimijuuden ristiaallokossa. Teoksessa Eteläpelto, Anneli & Collin, Katja & Saarinen, Jaana (toim.): Työ, identiteetti ja oppiminen. Helsinki. 90–137.
- Fang, Lin & Mishna, Faye & Zhang, Vivian F. & Van Wert, Melissa & Bogo, Marion (2014): Social Media and Social Work Education: Understanding and Dealing with the New Digital World. *Social work in health care*, 53(9), 800-814. <https://doi.org/10.1080/00981389.2014.943455>
- Franklin, Bob & Parton, Nigel 1991: Media reporting of social work: a framework for analysis. Teoksessa Franklin, Bob & Parton, Nigel (toim.): *Social Work, the Media and Public Relations*. London: Routledge, 7–52.
- Hakkarainen, Elisa & Hentilä, Emmi 2023: Luokanopettajat sisällöntuottajina Instagramissa. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- Halabuza, Donald (2014): Guidelines for Social Workers' Use of Social Networking Websites. *Journal of Social Work Values and Ethics*, 11(1), 23-32.
- Hansen-Haug, Hannele & Hyppänen, Heidi (2014): Using Social Media in Social Work: The Case of Sometu. Teoksessa Kilpeläinen, Arja & Pääkkönen, Kirsi (toim.): *eCompetence for Social Work*. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta & Faculty of Social Sciences, 83–88.
- Heikkinen, Hannu L. T. & Utriainen, Jukka & Markkanen, Ilona & Pennanen, Matti & Taajamo, Matti & Tynjälä, Päivi 2020: Opettajakoulutuksen vetovoima. Loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 26). Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Hotho Sabine (2008): Professional identity – product of structure, product of choice: Linking changing professional identity and changing professions. *Journal of organizational change management*, 21(6), 721-742. <https://doi.org/10.1108/09534810810915745>
- Ikävalko, Elisa (1996): Organisaatiot julkisuuden pelikentillä. Teoksessa Risto Uimonen & Elisa Ikävalko: *Mielikuvien maailma. Miten mediajulkisuutta muokataan ja imagoja rakennetaan?* Helsinki: Infornestintä.
- Judén-Tupakka, Soila (2007): Askelia fenomenologiseen analyysiin. Fenomenologinen menetelmä empiirisessä tutkimuksessa. Teoksessa Syrjäläinen, Eija & Eronen, Ari & Värri, Veli-Matti (toim.): *Avauksia laadulliseen analyysiin*. Tampere: Tampere University Press. 62–90.
- Juhila, Kirsi 2021: Koodaaminen. Teoksessa Vuori, Jaana (toim.): *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.
- Juuti, Pauli & Puusa, Anu (2020a): Johdanto. Mitä laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan? Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti & Iris Aaltio (toim.): *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus. 9–19.
- Juuti, Pauli & Puusa, Anu (2020b): Laadullisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti & Iris Aaltio (toim.): *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus. 173–176.
- Jäppinen, Maija & Tiitinen, Laura (2022): Asiantuntija- ja tutkimustieto yhteiskunnallisessa keskustelussa: kohti vaikuttavaa tutkimusperustaista viestintää. Teoksessa Liukko, Eeva & Muurinen, Heidi & Kokkonen, Tuomo & Santalahti, Ville (toim.): *Vaikuttava*

- rakenteellinen sosiaalityö. Raportti 1/2022. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki, 135–139.
- Kallio, Johanna & Blomberg, Helena & Kroll, Christian (2021): Miksi minusta tulee sosiaalityöntekijä? Tutkimus sosiaalityön pääaineopiskelijoiden ammatinvalintamotiiveista Suomessa. *Yhteiskuntapolitiikka*, 86(5), 497–508.
- Kallioinen, Natalie (2019): Sosiaalinen media ja sosiaalityöntekijöiden työhyvinvointi. Sosiaalisen median tarkastelua työn vaatimusten ja voimavarojen viitekehystä. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- Kananen, Jorma (2017): Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananoja, Aulikki (2017): Sosiaalityö ammattina. Teoksessa Aulikki Kananoja & Martti Lähteinen & Pirjo Marjamäki (toim.): *Sosiaalityön Käsikirja*. 4., uudistettu laitos. 1. painos 2007. Helsinki: Tietosanoma. 27–29.
- Kannasoja, Sirpa & Ruonakangas, Santra & Närhi, Kati & Rantamäki, Niina & Kokkonen, Tuomo (2022): Sosiaalityöntekijät rakenteellisen sosiaalityön toteuttajina. Teoksessa Liukko, Eeva & Muurinen, Heidi & Kokkonen, Tuomo & Santalahti, Ville (toim.): *Vaikeuttava rakenteellinen sosiaalityö*. Raportti 1/2022. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. 39-50.
- Kasperuniene, Judita & Zydziunaite, Vilma (2019): A Systematic Literature Review on Professional Identity Construction in Social Media. *Sage Open*, 9(1), 1–10. <https://doi.org/10.1177/2158244019828847>
- Khangpiboon, Kath & Nimalueng, Panrat & Jundai, Ronnarong (2023): Ethics Responsibility: Using Social Media of Social Work Practice in Thailand. *ASEAN Social Work Journal*. <https://doi.org/10.58671/aswj.v11i02.54>
- Keskinen, Suvi (2004): Kohtaamisen paikkoja – tieto, valta ja sukupuoli sosiaalityössä. Teoksessa Kiili, Johanna & Närhi, Kati (toim.): *Tutkiva sosiaalityö*. *Talentia-lehti/Sosiaalityön tutkimuksen seura*. 12–14.
- Kivipelto, Minna (2021): Rakenteellisen sosiaalityön katsaus. Työpaperi 16/2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/142735/URN_ISBN_978-952-343-685-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y Viitattu 2.12.2024.
- Kumpula, Marjo 2013: Ammatti-identiteetin muovautuvuus ja työntekijöiden käyttämät selviytymisstrategiat vakuutusallalla. *Työelämän tutkimus – Arbetslivsforskning* 11(1), 19–33.
- Korhonen, Veera & Sulavuori, Maarit 2022: Rakenteellisen sosiaalityön johtaminen (Case Helsinki). 59–66. Teoksessa Liukko, Eeva & Muurinen, Heidi & Kokkonen, Tuomo & Santalahti, Ville (toim.): *Vaikeuttava rakenteellinen sosiaalityö*. Raportti 1/2022. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki.
- Lahti, Inna-Pirjetta & Meretniemi Tuomo (2022): Muuta maailmaa somessa. Hyväntekijän käsikirja. Helsinki: Alma Talent.
- Lastensuojelun keskusliitto (2016): Verkossa. Lastensuojelun kuva sosiaalisessa mediassa. Helsinki. <https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/Verkossa.pdf> Viitattu 17.10.2024.
- Lietsala, Katri & Sirkkunen, Esa (2008): Social media. Introduction to the tools and processes of participatory economy. University of Tampere.
- Macdonald, Grant & Sirotych, Frank (2005): Violence in the social work workplace: The Canadian experience. *International social work*, 48(6), 772–781. <https://doi.org/10.1177/0020872805057087>
- Matikainen, Janne (2008): Sosiaalinen media – millaista sosiaalisuutta? *Tiedotustutkimus* (31):4, 24–41.
- Matikainen, Janne (2009): Sosiaalisen ja perinteisen median rajalla. Viestinnän tutkimuskeskus CRC. Helsingin yliopisto.
- Matikainen, Janne (2011): Sosiaalisen median motiivit ja arvot. Miksi ihmiset käyttävät

- sosiaalista mediaa? Teoksessa Aaltonen-Ogbeide, Terhi & Saastamoinen, Pentti & Rairio, Heikki & Vartiainen, Tero (toim.): *Silmät auki sosiaaliseen mediaan*. Eduskunta, Tulevaisuusvaliokunta, 66–79.
- Megele, Claudia & Buzzi, Peter (2020): Introduction. Teoksessa Megele, Claudia & Buzzi, Peter (toim.): *Social media and social work: Implications and opportunities for practice*. Policy Press.
- Metteri, Anna (1995): Sosiaalityö murroksessa – mahdollisuuksien näkeminen ja uskaltamisen taito. *Sosiaalityöntekijä* 2, 17–20.
- Moksunen, Sami (1991): *Sosiaalitoimen julkisuustyö ja tiedottaminen*. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Helsinki.
- Mutka, Ulla (1998): *Sosiaalityön neljäs käänne : asiantuntijuuden mahdollisuudet vahvan hyvinvointivaltion jälkeen*. Jyväskylän yliopisto.
- Närhi, Kati (2003): Sosiaalityöntekijät paikallisen tason vaikuttajina. Teoksessa Mirja Satka & Anneli Pohjola & Marketta Rajavaara (toim.): *Sosiaalityö ja vaikuttaminen*. Minerva: Jyväskylän yliopisto. 57–82.
- Payne, Malcolm, & Campling, Jo (2006): *What Is Professional Social Work?* 2nd edition. Bristol, UK: Policy Press.
- Petrelus, Päivi (2003): Sosiaalityöntekijänaiset maskuliinisissa julkisuuksissa - sukupuolinäkökulmia "hiljaisuuden kulttuuriin". *Janus* 11(1), 4–22.
- Petrelus, Päivi (2005): *Sukupuoli ja subjektiivisuus sosiaalityössä: tulkintoja naistyöntekijöiden muistoista*. Jyväskylän yliopisto.
- Piironen, Hannu (2005): *Epävarmuus, muutos ja ammatilliset jännitteet. Suomalainen sosiaalityö 1990-luvulla sosiaalityöntekijöiden tulkinnoissa*. Jyväskylän yliopisto.
- Piironen, Hannu (2006): 1990-luku sosiaalityöntekijöiden silmin. *Yhteiskuntapolitiikka* 71(3). 321–325.
- Piispa, Minna & Hulkko, Laura (2010): *Työväkivallan riskiammatit*. Työturvallisuuskeskus. https://www.superliitto.fi/site/assets/files/10212/tyovakivallan_riskiammatit_raportti_1_2010_ttk.pdf Viitattu 20.1.2024.
- Pohjola, Anneli (2019): Sosiaalityö yhteiskunnassa ja yhteiskunta sosiaalityössä. Teoksessa Anneli Pohjola & Tarja Kempainen & Asta Niskala & Nina Peronius & Helena Blomberg (toim.): *Yhteiskunnallisen asemansa ottava sosiaalityö*. Tampere: Vastapaino. 193–204.
- Pohjola, Anneli & Kempainen, Tarja & Niskala, Asta & Peronius, Nina 2019: Sosiaalityön muutoksen paikannuksia. Teoksessa Anneli Pohjola & Tarja Kempainen & Asta Niskala, Nina Peronius & Helena Blomberg (toim.): *Yhteiskunnallisen asemansa ottava sosiaalityö*. Tampere: Vastapaino. 10–31.
- Puusa, Anu (2020a): Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti & Iris Aaltio (toim.): *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus. 103–117.
- Puusa, Anu (2020b): Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti & Iris Aaltio. (toim.): *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus. 141–152.
- Puusa, Anu & Juuti, Pauli (2020): Organisaatiokulttuurinäkökulma esimerkkinä laadullisen tutkimuksen yleistymisestä. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti & Iris Aaltio (toim.): *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus. 61–74.
- Pönkä, Harto & Impiö, Niina (2012): Sosiaalinen media oppimisympäristönä. Teoksessa Harto Pönkä & Niina Impiö & Venla Vallivaara (toim.): *Sosiaalisen median opetuskäyttö. Oppimisen teoriaa ja kokemuksia DevelOPE-hankkeesta*. Oulun yliopisto. 19–46. <https://oulurepo.oulu.fi/bitstream/handle/10024/35326/isbn978-951-42-9823-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Viitattu 16.10.2024.
- Rinne, Nina (2021): *Rohkea Organisaatio: Turvallinen työyhteisö menestyy*. Helsinki: Alma Talent.
- Seppänen, Janne & Väliaverron, Esa (2012): *Mediayhteiskunta*. Tampere: Vastapaino.

- Shlomo, Shirley Ben & Levy, Drorit & Itzhaky, Haya (2012): Development of Professional Identity among Social Work Students. Contributing Factors. *The Clinical Supervisor* 31(2), 240-255. <https://doi.org/10.1080/07325223.2013.733305>
- Sosnet: Sosiaalityön määritelmä. <https://www.sosnet.fi/FI/Sosnet/Sosiaalityon-maaritelma>. Viitattu 11.12.2024.
- Stevic, Anja (2024): Under Pressure? Longitudinal Relationships between Different Types of Social Media Use, Digital Pressure, and Life Satisfaction. *Social Media + Society* 10(1), 1–12. <https://doi.org/10.1177/20563051241239282>
- Strom-Gottfried, Kimberly & Thomas, Shannon Mary & Anderson, Hillary Mary, (2014): Social Work and Social Media: Reconciling Ethical Standards and Emerging Technologies. *Journal of Social Work Values and Ethics* 11(1), 54–65.
- Sunnarborg, Suvi (2007): Toimittajien mielikuvissa sosiaaliala on valtava suo. *Sosiaaliturva* 14, 10–11.
- Suoninen-Erhiö, Lea (2007): Mainostoimiston resepti: Jokainen meistä on sosiaalitapaus. *Sosiaaliturva*, 95(14), 8–9.
- Sveningsson, Malin (2015): “It’s Only a Pastime, Really”: Young People’s Experiences of Social Media as a Source of News About Public Affairs. *Social media + society*, 1(2), . <https://doi.org/10.1177/2056305115604855>
- Talentia 2020: Sosiaalinen media sosiaalialan ammattilaisen viestintävälineenä. <https://www.talentia.fi/wp-content/uploads/2020/07/Sosiaalinen-media-sosiaalialan-ammattilaisen-viestintavaliineena.pdf> Viitattu 20.8.2024.
- Tamm, Tiia (2010): Professional Identity and Self-concept of Estonian Social Workers. University of Tampere.
- Thackray, Liz (2014): Obstacles to and engagement with social media. Teoksessa Joanne Westwood (toim.): *Social Media in Social Work Education*. 7-16.
- Tiitinen, Laura (2018): Sosiaalialan mediavaikuttaminen hiljaisuuden kulttuurin murtajana? *Yhteiskuntapolitiikka*, 83(2), 171–181.
- Tiitinen, Laura (2019): Kamppailu sananvapaudesta: Sosiaalialan ammattilaisen toiminta ja valtasuhteet mediavaikuttamisen kentällä. Lapin yliopisto.
- Tiitinen, Laura & Lähteinen, Sanna (2014): Julkisen viestinnän keinoilla toteutetun rakenteellisen sosiaalityön tavoitteet. Teoksessa: Anneli Pohjola & Merja Laitinen & Marjaana Seppänen (toim.) *Rakenteellinen sosiaalityö*. UNIPress, 179–199.
- Tilastokeskus (2021): Ajankäyttö (verkkajulkaisu). Helsinki: Tilastokeskus. <https://stat.fi/julkaisu/cl8ipicxx123r0bw2oxe42g8i> Viitattu 14.1.2024.
- Toiviainen, Sari & Kilponen, Marja-Riitta (2001): Sosiaalityön näkyvyyden lisäämisestä Helsingin sosiaalivirastossa. Teoksessa Salli Kallinen-Kräkin (toim.): *Sosiaalityö Näkyväksi: Sosiaalityön Luokitusseminaarin Julkaisu*. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus, 21–26.
- Tuomainen, Satu (2017): Sosiaalinen media rakenteellisen sosiaalityön välineenä. Pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2018): Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. 1. painos 2002. Helsinki: Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023: Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf. Viitattu 20.7.2024.
- Tökkäri, Virpi (2018) Fenomenologisen, hermeneuttis-fenomenologisen ja narratiivisen kokemuksen tutkimuksen käytäntöjä. Teoksessa Jarkko Toikkanen & Virtanen, Ira A. (toim.): *Kokemuksen tutkimus VI: Kokemuksen käsite ja käyttö*. Rovaniemi: Lapland University Press. 64–84.
- Vaininen, Satu (2011): Sosiaalityöntekijät sosiaalisen ammattilaisina. Sosiaalityöntekijöiden ja yhteistyökumppaneiden käsitykset sosiaalitoimiston sosiaalityöntekijöiden ammatillisesta toiminnasta 2000-luvun alussa. Tampereen yliopisto.

- Valli, Raine (2018): Aineistonkeruu kyselylomakkeella. Teoksessa Raine Valli & Eila Aarnos (toim.): Ikkunoita tutkimusmetodeihin. 1, metodin valinta ja aineistonkeruu - virikkeitä aloittelevalla tutkijalle. 5., uudistettu painos. 1. painos 2007. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Valli, Raine & Perkkilä, Päivi (2018): Sähköinen kyselylomake ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa Raine Valli & Eila Aarnos (toim.): Ikkunoita tutkimusmetodeihin: 1, metodin valinta ja aineistonkeruu - virikkeitä aloittelevalla tutkijalle. 5., uudistettu painos. 1. painos 2007. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vehkalahti, Kimmo (2014): Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Finn Lectura.
- Vilkka, Hanna (2021): Tutki ja kehitä. 5., päivitetty painos. 1. painos 2005. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vuori, Jaana (2021): Laadullinen sisällönanalyysi. Teoksessa Vuori, Jaana (toim.): Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.
- Warner, Joanne (2015): The emotional politics of social work and child protection. First edition. Bristol: The Policy Press.
- Westwood, Joanne & Taylor, Amanda & McKendrick, David (2014): Student social workers use of social media: findings from a cross-national survey. Teoksessa Joanne Westwood (toim.): 2014: Social Media in Social Work education. 17-28.
- Whiting, Anita & Williams, David (2013): Why people use social media: A uses and gratifications approach. Qualitative market research, 16(4), 362-369. <https://doi.org/10.1108/QMR-06-2013-0041>
- Zugazaga, Carole B. & Raymond B. Surette & Mendez, Monica & Otto, Charles W (2006): "Social Worker Perceptions of the Portrayal of the Profession in the News and Entertainment Media: An Exploratory Study. Journal of social work education, 42(3), 621-636. <https://doi.org/10.5175/JSWE.2006.200500502>
- Ylilampi, Anu (2017): "SOSSU VERKOSSA" Retorinen analyysi lastensuojelun sosiaalityöntekijän julkisuuskuvasta verkkolehtien kommentointiosioissa. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.

VIRALLISLÄHTEET

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (703/2023).
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230703>

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomakkeen saatekirje

Sosiaalityöntekijöiden kokemuksia oman ammattinsa esiin tuomisesta ja esilläolosta sosiaalisessa mediassa - pro gradu -tutkielma

Hei!

Olen Aliisa Heikkuri ja opiskelen sosiaalityötä Lapin yliopistossa. Teen pro gradu -tutkielmaa liittyen sosiaalityöntekijöiden esillä oloon sosiaalisessa mediassa. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat valintaan tuoda tai olla tuomatta ilmi sosiaalityön ammattia sosiaalisessa mediassa. Tavoitteena on myös tutkia sosiaalityöntekijöiden kokemuksia ammattinsa esiin tuomisesta ja sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisesta sosiaalisessa mediassa.

Kysely on suunnattu eri kentillä toimiville laillistetuille sekä sijaispäteville sosiaalityöntekijöille. Voit siis olla myös sosiaalityön opiskelija, joka on työskennellyt/työskentelee sosiaalityöntekijänä.

Kysely koostuu avoimista kysymyksistä, joihin voit vastata omin sanoin. Kyselyyn vastaaminen kestää arvioidusti noin 20 minuuttia. Kyselyyn vastataan anonyymisti eikä kyselyssä kysytä tietoja, joista sinut tai työpaikkasi voitaisiin tunnistaa. Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja voit peruttaa tutkimukseen osallistumisen missä vaiheessa tahansa. Tietojasi ei luovuteta tutkijan lisäksi muille ulkopuolisille henkilöille ja poistan saamani tiedot heti tutkielman valmistuttua. Vastauksia ei käytetä muuhun tarkoitukseen kuin tähän pro gradu -tutkielmaan. Tutkimuksen tietosuojaseloste on tämän julkaisun liitteenä.

Huomioithan, että kyselylomakkeen vastauksia saatetaan lainata suoraan lopullisessa pro gradu -tutkielmassa.

Halutessasi voit vinkata kyselystä myös kaverille. Jos tulee kysyttävää, voit ottaa minuun yhteyttä sähköpostitse alheikku@ulapland.fi.

Tutkielmaani ohjaa apulaisprofessori Henna Pirskanen Lapin yliopistosta.

Kyselyyn on mahdollista vastata 8.7.2024 asti. Lämmin kiitos jo etukäteen vastaamisesta!

Ystävällisin terveisin

Aliisa Heikkuri

Liite 2. Kyselylomake

Kysely sosiaalityöntekijöiden kokemuksista oman ammattinsa esiin tuomisesta ja esillä olosta sosiaalisessa mediassa

Hei!

Olen Aliisa Heikkuri ja opiskelen sosiaalityötä Lapin yliopistossa. Teen pro gradu -tutkielmaa liittyen sosiaalityöntekijöiden esillä oloon sosiaalisessa mediassa. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat valintaan tuoda tai olla tuomatta ilmi sosiaalityön ammattia sosiaalisessa mediassa. Tavoitteena on myös tutkia sosiaalityöntekijöiden kokemuksia ammattinsa esiin tuomisesta ja sosiaalityöhön liittyvän sisällön jakamisesta sosiaalisessa mediassa.

Kysely on suunnattu eri kentillä toimiville laillistetuille sekä sijaispäteville sosiaalityöntekijöille. Voit siis olla myös sosiaalityön opiskelija, joka on työskennellyt/työskentelee sosiaalityöntekijänä.

Kysely koostuu avoimista kysymyksistä, joihin voit vastata omin sanoin. Kyselyyn vastaaminen kestää arvioidusti noin 20 minuuttia. Kyselyyn vastataan anonymisti eikä kyselyssä kysytä tietoja, joista sinut tai työpaikkasi voitaisiin tunnistaa. Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja voit peruttaa tutkimukseen osallistumisen missä vaiheessa tahansa. Tietojasi ei luovuteta tutkijan lisäksi muille ulkopuolisille henkilöille ja poistan saamani tiedot heti tutkielman valmistuttua. Vastauksia ei käytetä muuhun tarkoitukseen kuin tähän pro gradu -tutkielmaan.

Huomioithan, että kyselylomakkeen vastauksia saatetaan lainata suoraan lopullisessa pro gradu -tutkielmassa.

Halutessasi voit vinkata kyselystä myös kaverille. Jos tulee kysyttävää, voit ottaa minuun yhteyttä sähköpostitse alheikku@ulapland.fi.

Tutkielmaani ohjaa apulaisprofessori Henna Pirskanen Lapin yliopistosta.

Lämmin kiitos jo etukäteen vastauksista!

1. Annan suostumukseni vastausten käyttöön tutkimuksessa.
 - (Vaihtoehdot kyllä/ei)
2. Mitä sosiaalisia medioita käytät?
3. Tuotko sosiaalisessa mediassa ilmi olevasi sosiaalityöntekijä? Jos tuot, niin miten?
4. Jos et tuo esiin sosiaalityön ammattiasi sosiaalisessa mediassa lainkaan, niin mitä syitä kuvailisit olevan päätöksesi taustalla?
5. Koetko sosiaalisen median olevan sopiva alusta sosiaalityön ammatin esiin tuomiselle tai sosiaalityöstä keskustelemiselle? Kertoisitko miksi/miksi ei?
6. Millaisia kokemuksia sinulla on sosiaalityön ammatin esiin tuomisesta tai sosiaalityöhön liittyvästä sisällön jakamisesta sosiaalisessa mediassa?
7. Jos jaat sosiaalisessa mediassa sisältöä liittyen sosiaalityön ammattiin, niin millaista sisältöä jaat ja mikä sinua motivoi sisällön jakamiseen sosiaalityöstä?
8. Millaisena näet sosiaalityön julkisuuskuvan ja yleisen mielikuvan sosiaalityön ammattista?
9. Millaisia vaikutuksia ja merkityksiä arvioisit sosiaalityöntekijöiden näkyvyydellä ja esillä ololla sosiaalisessa mediassa olevan sosiaalityön julkisuuskuvalle?
10. Koetko sosiaalisen median käytön olevan osa sosiaalityöntekijän ammatti-identiteettiäsi? Jos, niin millä tavoin?
11. Jos haluat kertoa aiheesta jotain muuta, voit muotoilla vastauksesi tähän: